

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduskond
Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond

EESTI PILT PRANTSUSE JA BELGIA PÄEVALEHTEDES
AASTATEL 2002-2005

Bakalaureusetöö (4 AP)

Kerli Kuusk
Juhendaja: professor Peeter Vihalemm

Tartu
2006

Sisukord

Sissejuhatus	3
1. Teoreetilised ja empiirilised lähtekohad	5
1.1 Rahvusvaheline sotsiaalne ruum	5
1.2 Rahvusvahelise sotsiaalse ruumi muutumine seoses Euroopa Liiduga	6
1.2.1 Integratsioon	6
1.2.2 Ajakirjanduse mõju sotsiaalse ruumi kujundamisel	7
1.2.3 Stereotüübid	8
1.3 Suhted Eesti, Prantsusmaa ja Belgia vahel 2002-2005	9
1.3.1 Poliitika	9
1.3.2 Majandus	10
1.3.3 Kultuur	11
1.3.4 Personaalne ruum	12
1.4 Belgia ja Prantsusmaa meedia	13
1.4.1 Belgia	13
1.4.2 Prantsusmaa	14
2. Uurimismaterjal ja metoodika	15
2.1 Ajalehetekstide analüüsi metoodika	15
2.2 Kontentanalüüs	15
2.3 Kategooriate süsteem ja kodeerimisjuhend	17
2.4 Kvalitatiivne tekstianalüüs	18
2.5 Valim	19
3. Kontentanalüüsi tulemused	21
3.1 Eesti teemalised artiklid Prantsuse päevalehtedes	21
3.2 Eesti teemalised artiklid Belgia päevalehtedes	23
3.3 Artiklite arvu kõikumine	24
3.4 Lugude autorsus	25
3.5 Artiklite liigid ja teemade jagunemine	26
3.5.1 Teemade ülevaade	27
3.5.2 Teemad detailsemalt	28
3.6 Lugude väärtustamine	38
3.7 Teksti liigid	39
3.7.1 Pealkirja ja teksti emotsionaalne varjund	39
4. Kvalitatiivne tekstianalüüs	41
4.1 Esimese perioodi käsitusviisid	41
4.2 Teise perioodi käsitusviisid	47
5. Diskussioon ja järeldused	52
Kokkuvõte	54
Summary	57
Kirjandus	59
Lisa	62

Sissejuhatus

Käesolev töö uurib Eesti pilti Prantsusmaa ja Belgia päevalehtedes aastatel 2002 - 2005, kaasates rahvusvahelise sotsiaalse ruumi suhete muutumise nende riikide näitel. Sotsiaalne distants erinevate riikide ja rahvastega on viimase viie aasta jooksul muutunud, paljud riigid on liikunud Eestile lähemale ning Euroopa Liidu liikmeks olemine on neid vahemaid lähendanud veelgi. Välisajakirjanduse lugemine ja uurimine on võimaluseks teada saada, kuidas meid maailmas nähakse ja milline pilt meist on loodud.

Eesti pilt välisajakirjanduses on oluline, aktuaalne ja avastamist pakkuv uurimisvaldkond. Meedia on üheks mõjukamaks vahendiks, mis suudab inimeste teadvuses luua pilte, kujundada ja korrastada arusaamu. Mingi riigi ajakirjanduses tekkiv pilt teisest riigist sõltub riikide suurusest ja suhete aktiivsusest majanduses, poliitikas, kultuuris, turismis jpm.

Tartu Ülikooli ajakirjandusosakonnas ei ole Eesti temaatikat prantsusekeelsetes väljaannetes varem analüüsitud. Antud töö eesmärgiks on uurida, missuguse pildi meist on esitanud Prantsuse ja Belgia päevalehed. Uurimisküsimused on järgmised:

1. Milline on tähelepanu muutus kahe riigi päevalehtedes vaadeldaval perioodil seoses Eestiga?
2. Millised on põhilised Eesti käsitusviisid?
3. Kuidas on mõjutanud Eestist kajastamist Euroopa Liidu liikmelisus?
4. Missugust Eestit ELi vanad liikmesriigid oma ajakirjanduses esitavad?

Uurimus keskendub Prantsuse kvaliteetlehtede *Le Monde* ja *Le Figaro* ning Belgia prantsusekeelsete päevalehtede *Le Soir* ja *La Libre* Eestit kajastanud artiklitele. Vaatlusalused Prantsusmaa ajalehed on suurima tiraažiga sealse pressi ühed mõjukamad väljaanded ning *Le Soir* ja *La Libre* on loetavamad päevalehed on Belgia prantsusekeelses kogukonnas.

Antud bakalaureusetöö koosneb viiest osast. Esimeses osas on ülevaade rahvusvahelise sotsiaalse ruumi mõistest ja selle tähtsusest riikidevahelistes

suhetes. Käsitletakse Eesti ja Prantsusmaa ning Belgia ühist sotsiaalset ruumi ja selle muutumist, Eesti suhteid nende riikidega. Lühidalt iseloomustatakse Euroopa Liiduga liitumist ja sellega kaasenud vanade *versus* uute liikmesriikide integratsiooni ja antakse ülevaade vaatlusaluste riikide meediast. Töö teises osas on kirjeldatud uurimismetoodikat ning kolmandas osas on toodud ajalehetekstide kontentanalüüsi tulemused. Neljandas osas järgnevad käsitusviisi analüüsi tulemused. Töö lõpetab diskussiooni ja järelduste osa ning kokkuvõtte.

Kõige suurem autori tänu ja lugupidamine kuulub töö juhendamise, edasiviivate nõuannete, pideva julgustamise ja kannatliku meelega professor Peeter Vihalemmale. Samuti tahaksin tänada töö retsensenti Tõnu Tenderit kriitiliste ja asjatundlike märkuste eest.

1. Teoreetilised ja empiirilised lähtekohad

1.1 Rahvusvaheline sotsiaalne ruum

Rahvusvahelise sotsiaalse ruumi moodustavad riikidevahelised sidemed, mis ei ole ainult geograafilised, vaid on seotud riikide ja kodanike suhtlemisega erinevates sfäärides (Vihalemm 1997, 1999). Selles ruumis tekkivad sotsiaalsed distantsid ei pruugi, kuid võivad olla mõjutatud geograafilisest lähedusest. Poliitiliste, majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste vastasmõjude ja interaktsioonide tekkimine asetab riigid erinevatele kaugustele rahvusvahelise sotsiaalse ruumi väljal.

Ruumis tekkinud suhete põhiomaduseks on jõuda kiiresti ja viivitamatult teatud kohtadeni, asjadeni ja inimesteni. Läbi igapäevaste suhete rajavad inividid distantsid ja ühised asukohad oma füüsilises ja sotsiaalses keskkonnas (Vihalemm 1999). Maailma representatsioon inimese peas moodustub tegutsejatest individuaalsel ja rahvusvahelisel tasemel, individuaalse taseme tegevus põhineb tegija kujutluspildil reaalsusest ning rahvusvaheline tegevus põhineb kujutluspildil rahvusvahelisest tegelikkusest (Galtung & Ruge 1970: 261 - 262).

Vihalemma järgi võib sotsiaalset ruumi kirjeldada makro-ja mikrotasandil. Makrotasand hõlmab riikide institutsionaalsed sidemed, ühiskondliku ehk sotsiaalse ruumi, kus eksisteerib poliitiline, majanduslik ja kultuuriline ruum. Mikrotasandil paikneb personaalne ruum, mis sisaldab inividide sidemeid välisriikidega, isiklike kontakte, kokkupuuteid välismaalastega, hoiakuid ja eelistusi (Vihalemm 1999).

Üheks olulisemaks ruumisuhete mõjutajaks rahvusvahelisest aspektist on maailma kokkutõmbumine ehk globaliseerumine. Tänu tehnoloogia arengule on globaalses sotsiaalses ruumis toimunud kokkutõmbumine, sest on erinevalt varasemast ajast on võimalik füüsiliselt käia ja infot saada laiemas osas maailmast. Seega on laienenud inimeste sotsiaalne ruum (Kase 2005). Inimeste sotsiaalse ruumi laiendamine on aidanud kaasa riikidevahelisele sotsiaalsete distantside lähendamisele. Vastastikuste sidemetevõrgu loomine on geograafilise asukoha järel üks olulisemaid. Tänu meediaanalüüsile saab välja tuua tähelepanu muutuse erinevate riikide suunas.

Käesolevas bakalaureusetöös püütakse uurida rahvusvahelist sotsiaalset ruumi ja distantse Prantsusmaa, Belgia ja Eesti vahel, analüüsi kaasatakse sotsiaalse ruumi makro- ja mikrotasand. Keskendutakse ruumisuhete ja tähelepanu muutustele nende riikide vahel seoses Euroopa Liiduga laienemisega, kui intensiivselt toimub lõimumine ja nende riikide lähenemine Eestile.

1.2 Rahvusvahelise sotsiaalse ruumi muutumine seoses Euroopa Liiduga

Kuna käesolevas töös on ülesandeks vaadelda tähelepanu ja tõsiseltvõetavuse muutust Eestist enne ja pärast Euroopa Liiduga liitumist analüüsitavates lehtedes, siis pidasin oluliseks tuua sisse Euroopa Liidu temaatika integratsiooni ja stereotüüpide aspektist.

1.2.1 Integratsioon

2004. aastal toimunud viimane ulatuslikum Euroopa Liidu laienemine hõlmas erineva suurusega, erineval poliitilisel, majanduslikul ja sotsiaalse arengu tasemel olevad riigid. See andis ELi integratsiooniprotsessile uue tähenduse, pannes kokku erinevad mõjud ning tähendussüsteemid ja toimudes läbi sotsiaalse ruumi rekonstrueerimise (Vihalemm 2006). Tekkis uus ruumiline mudel vanade ja uute liikmesriikide vahel, kus laienenud liidus on suurte võimu tasakaalustamas proportsionaalselt rohkem väikeriike. Liitumiseelne aeg (2002 - 2003) oli mõneti skeptiline nii vanade liikmete suhtumises uutesse tulijatesse ja uute liikmete enese tõestamine. Sotsialiseerumisprotsess vanade ja uute olijate vahel on toonud esimestele kaasa kohustused ja vastutused.

Kaasaaegne Euroopa ühinemine ei tähenda rahvuslik-etnilist homogeensust vaid on mõeldud ühiste poliitiliste institutsioonide koostöök, poliitiliseks integratsiooniks. Euroopa Liit püüab omavahel sobitada riiklikku iseseisvust ja ühishuvisid, võttes sealjuures arvesse igapäevaseid piasjasju, tähtsaks väljundiks on poliitiline protsess ja selle tulemus.

Euroopa integratsioon algab piltide moodustamisega liidu uutest liikmesriikidest. Vaadeldes ümbritseva maailma globaliseerumist, kultuuritausta, poliitilist arengut on erinevate kultuuride ja stereotüüpide kokkupuutepunkt ehk ühisosa järjest igapäevasem nähtus ja peaks vastastikkuses mõjus üha suurenema. Integratsioon on osutunud väga edukaks aladel, mis nõuavad tihedat koostööd. Kaupade ja inimeste vaba liikumine, ühtsed majandusreeglid, ühtne rahasüsteem on õnnestunud ellu viia, mis näitab, et ka väikerahva kaasarääkimine on oluline mõjutamaks poliitilisi, kultuurilisi, halduslikke või majanduslikke märgisüsteeme väljaspool oma etnilisi piire.

1.2.2 Ajakirjanduse mõju sotsiaalse ruumi kujundamisel

Palju tsiteeritud rahvosluse uurija Benedict Andersoni sõnul oli ajakirjandusel väga oluline osa erinevate inimeste vahel rahvustunde arendamisel (Realo 2004).

Pilt, mis ühe riigi meedias teise riigi kohta antakse, sõltub käsitletavate teemade hulgast, esitusviisist ja autoritest. Mida vähem on vahetut kogemust, seda suurem osa on meedial ja vahendatud kogemusel. Kahtlemata on peegelpildiks ka kajastatava riigi enda suhted ja avatus maailmale.

Geograafilises distantsis mõjutab suhtluse intensiivsus ja ajalooline ja kultuuriline taust pildi kujunemist. Meedia poolt vahendatud kogemuses teise maa kohta võib tinglikult eristada uudislikku ja arutlevat poolt, mis domineerib trükisõnas ja pildilis-kujundlikus pooles. Eriti uudislikus pooles on suur osa sotsiaalsetel stereotüüpidel ja stereotüpiseerimisel.

Vaadates ruumilisi suhteid kui vaimset moodustist, peaks riikide esindatus meedias olema olulisel kohal selle moodustise kujundamises (Vihalemm 1999).

Massimeedia on ühiskonna igapäevane osa informatsiooniprotsesside loomisel ja mõjukas element sotsiaalsetes konstruktsioonides, selle rolliga kaasneb iga indiviidi sotsiaalse ruumi loomine ja tema individuaalse pildi loomine. Artiklite analüüsimine koos sisu kohta järelduste tegemisega püüab anda vastuse nendes tekstides sisalduvatest tähendustest.

Kuna käesolevas töös on analüüsitavaks meediakanaliks päevalehed, siis on töö keskmes nende meediumite esitatud nägemus.

1.2.3 Stereotüübid

Stereotüüpides peegelduvad mingi ühiskonna teadmised ja sotsiaalsed kogemused, stereotüüpideks nimetatakse iseloomulikke omaduste kogumeid, mida omistatakse ühiskondlikele või rahvuslikele rühmadele (Pajupuu, 1995). Neid teadmisi ei saa mitte ainult oma kogemustest, vaid suhtlemise kaudu. Stereotüübid on ühiskonnast omaksvõetud arusaamis- ja hindamiskriteeriumid.

Stereotüübid võivad olla suhteliselt püsivad. Mida vähem teistest rahvustest teatakse, seda enam tuginetakse mingitele väljakujunenud stereotüüpidele. Igal rahval on oma müüt, millised nad on. Eestlased on tuntud usinuse, tagasihoidlikkuse ja väikerahva kohusetunde stereotüüpidega (Valk 2002).

ELi liikmeks saamine ja olemine on eestlastele tähendanud rahvusvaheliste kontaktide aktiveerumist ja intensiivistumist. Aktuaalne on rahvusvähemuste olukord ja lõimumine, eestluse säilitamine ja muutmine, seoses ELis olemise uute sisserändajate hirmud ja eestlaste tolerantts teiste rahvaste vastu. Kultuurisuhete uurijad Valk ja Realo (2004) leiavad, et ELi liikmeks olemine toob kultuurikontaktide kasvamise kõrval kaasa suurema turvatunde Eesti riigi ja eestluse säilitamise suhtes, mis peaks meid muutma avatumaks erinevuste suhtes ning laskma suhtuda nii olemasolevatesse kui uutesse vähemusrahvustesse tolerantsemalt (Valk & Realo, 2004).

2000 a. Tartu Ülikooli poolt läbi viidud uuring eestlaste ja mitte-eestlaste sallivuse kohta näitas, et eestlaste puhul takistab muulaste võrdväärset aktsepteerimist ohutunne ja soovimatus. Tolerantsust on piisavalt, et hoida ära rahvusvahelisi konflikte ja teravat vastasseisu, kui sellest jääb väheks efektiivselt koos töötava ühiskonna kujundamiseks (Pettai 2000).

Kaljulaid (2003) väidab Lehtonen (1998) stereotüpiseerimise skeemi põhjal, et kui kultuuris valitseb madal kollektiivne enesehinnang, valitakse võrdlemisel teiste kultuuridega sellised näitajad, mis kinnitaksid negatiivse enesepildi põhjendust.

Rahvusliku identiteedi tugevdamiseks aga võrreldakse seda teiste kultuuridega selliselt valitud dimensioonide alusel, mis tagavad positiivse tulemuse (Kaljulaid 2003).

Euroopa mõistel on kultuuriline ja poliitiline tähendus, see toob kaasa ka teatava Euroopa identiteedi. Euroopa identiteet Eesti definitsioonis koondaks nii eestlaste kui eesti venelaste minapildi. Indiviidikeskne identiteeditunne on see, mis seob paljumeelset ja –kultuurilist Euroopat, kus ajaloolised vaenud riikide ja rahvuste vahel on reaalsus (Valk 2004).

Stereotüüp on peas olev pilt, mis lihtsustatud kujul esitab inimgruppide tüüpilisi omadusi (Kolga 2001). Verbaalsest suhtlusest edasi antavad stereotüübid hakkavad ringlema nii meedia kui üksikisiku tasandil. Meedia tehtud valikutest sõltub teisest kultuurist või selle kohta edastatud teadete sisu ja vorm (Kaljulaid 2003). Seega saab meedia võimaluse mõjutada riikidest tekkivaid kuvandeid.

Antud töö on stereotüüpide mõistega seotud sel määral, et välisajakirjandus on peeglikult näha kuidas meid nähakse mujal maailmas, milliseid hinnanguid ja väärtusi meie kohta meie elust ja tegemistest esitatakse. Kas teised näevad meie kohta midagi sellist, millele me ise ei oska tähelepanu pöörata. Välisajakirjandus on hoiakute ja arvamuste vahendajaks, kuna paljudel juhtudel ei ole lugejal kokkupuudet kajastatavate riikidega, siis kujundab meediast saadud info pilti ja teadlikkust selle riigi suhtes.

1.3 Suhted Eesti, Prantsusmaa ja Belgia vahel 2002-2005

1.3.1 Poliitika

Riigi olemasolu on globaalse poliitika aspektist formeerunud autoriteetsusega, diplomaatiliste suhetega, lepingute ja liitude ühinemisega.

Prantsusmaa tunnustas esmakordselt Eesti iseseisvust 26.01.1921. Seejärel taastati diplomaatilised suhted kahe riigi vahel 30.08.1991, siis asusid mõlemas riigis ametisse

ka kummagi riigi suursaadikud. President Lennart Meri tegi esimese riigivisiidi Prantsusmaale 1997. a., alles neli aastat hiljem toimus Prantsuse presidendi Jacques Chirac'i vastuvisiit. Enne teda külastasid Eestit 1996. a. Prantsusmaa Senati president René Monoroy, 1997. a. välisminister Pierre Moscovici, 1999. a. Senati delegatsioon ja 2000. a. Rahvussamblée delegatsioon Euroopa Liidu juures. 2001. a. tegi president Lennart Meri teise riigivisiidi Prantsusmaale, mõned kuud hiljem väisas Prantsusmaad välisminister Toomas-Hendrik Ilves. 2002. a. külastas Eestit Prantsusmaa väliskaubanduse minister François Loos. 2003. a. toimus president Arnold Rüütl riigivisiit, seejärel pool aastat hiljem Riigikogu esimehe Ene Ergma ja peaminister Juhan Partsi visiit. Edasi on toimunud visiidid ministrite ja peaministrite tasemel (Eesti Välispoliitika 2002, 2004).

Belgia tunnustas Eesti iseseisvust samaaegselt Prantsusmaaga. Diplomaatilised suhted taastati 5.09.1991. Eesti suursaadik Belgias ja Belgia suursaadik Eestis astusid ametisse alates 1992. a. 2003. a. resideerub Belgia suursaadik Helsingis. Belgias on Eestil oma saatkond ja diplomaatilised esindused Euroopa Liidu ja NATO juures. Esimene riigivisiit oli kümme aastat tagasi president Lennart Meri poolt. 1996. a. toimus Belgiast vastuvisiit Flandria valitsuse minister-presidendi tasemel.

1.3.2 Majandus

Majandussuhted Eesti ja Prantsusmaa vahel on olnud vähem intensiivsemad kui poliitilised või kultuurilised suhted.

2002. a. moodustas Eesti kaupade eksport Prantsusmaale 1,4 % Eesti ekspordi koguarvust, import Prantsusmaalt oli 2,6 %. Põhiliste eksporditoodetena domineerisid puit ja puittooted, tööstuskaubad ja tehnilised tarvikud. Sealt imporditi transpordivahendeid ja –varustust, tervisetooted, keemia- ja parfümeeriatooteid (Eesti Välispoliitika 2002).

2002. a. seisuga moodustas Prantsusmaalt tehtud investeeringute summa 25,1 miljonit eurot ja andis 13. koha riikide järjestuses välisinvesteeringutest. Prantsuse ettevõtetest tegutseti siin aktiivselt hotellinduse ja restaureerimise vallas, tööstuses, kinnisvaras ja konsultatsiooniteenustes (Eesti Välispoliitika 2002). Välispoliitika kogumiku (2005)

andmetel on 2003, 2004 ja 2005 majandussuhted Eesti ja Prantsusmaa vahel jäänud suhteliselt konstantseks, investeeringud, eksport ja import on tänaseni samades arvudes nagu 2002. a.

Majandussuhted Eesti ja Belgia vahel on olnud kiire arenguga. 2002. a oli Eesti eksport Belgiasse 460 miljoni krooni, moodustades 0,8% ja import 1630 miljonit krooni. 2003. a. oli eksport Prantsusmaale 1076 miljonit krooni ja import 2535 miljonit krooni. Põhilised ekspordiartiklid olid puit- ja plasttooted, tsement- ja klaastooted, keemia. Impordis domineerisid tekstiil, transpordiartiklid, keemiatooted, masinad ja elektri- ja toidukaubad. 2005. a oli eksport Belgiasse tõusnud 1,5%, import võrreldes 2002. a jäi samaks (Eesti Välispoliitika 2002, 2005)

2002. a oli Belgia investeeringud Eestisse 0,3% kõigist investeeringutest ehk 163,5 miljonit krooni. Belgia ettevõtted tegutsesid restaureerimise vallas, autode teeninduses, kaubanduses ja kinnisvaras (Eesti Välispoliitika 2002). Eelmise aasta seisuga on Belgia investeeringute reit Eestisse 0,5%, 34,3 miljonit eurot (Eesti Välispoliitika 2005).

1.3.3 Kultuur

Ühise kultuuriruumi loovad keelega seotud sümboliline keskkond, usk, kunst, rahvapärимused, arhitektuur ja ka meedia (Vihalemm 2006). Kuigi ei Prantsusmaa ega Belgia pole Eestile väga lähedane ühise ajaloolise tausta ega jagatud kollektiivsete narratiivide poolest, on kultuurisidemeid nende riikidega aidanud kõige enam laiendada ja vahendada vastastikku korraldatud kultuurisündmused.

Näiteks raamatute kirjastamine ja tõlkimine on kultuurisuhteid oluliselt avardanud ja mitmekesistanud. 1990 - 1999 on kahekordistunud raamatute tõlkimine Euroopa keeltest eesti keelde, muutunud on tõlgitavate keelte hulk. 2003. a tõlgiti prantsuse keelseid raamatuid 6%, inglise ja saksa keelsete tõlgete kõrval (Vihalemm 2006).

2001 - 2003 vaadeldud kultuurisuhete intensiivsuse indikaatorid näitasid, et Prantsusmaa sai üheks domineerivaks riigiks Eesti kultuuriruumis Saksamaa, USA ja

Venemaa kõrval. Intensiivsuse näitajateks olid näiteks Eesti teatrite külalisetendused välismaal, erinevate riikide muusikute külaliskontserdid Eestis, välisfilmide ja seriaalide osakaal rahvustelevisiooni programmis.

Ajakirjandusosakonnas läbi viidud Mina. Maailm. Meedia (2002) uurimuses vaadati Eesti ja venekeelsete vastajate suhteid eri maadega ja kultuuridega ning 5% eestlastest ja 6% vene vähemusest pidas Eestis Prantsusmaaga kultuurilähedaseks (Vihalemm 2004).

Kultuurialane koostöö Prantsusmaaga on intensiivne. Rahvusraamatukogus on avatud Prantsuse kirjanduse saal ja tegutseb Prantsuse kultuurikeskus. Aktiivselt korraldatakse keelekursuseid ja ollakse eestvedajad arvukatel näitustel, kultuurinädalatel, filmifestivalidel.

Antoine Chalvin, kelle tõlkena ilmus 2004. a prantsusekeelne “Kalevipoeg” on eesti keele ja kirjanduse asjatundja Prantsusmaal, on väitnud et Eestis on võimalikud paljud asjad, mis Prantsusmaal on täiesti välistatud. Ta peab silmas Eesti kultuuri inimlikke mõõtmeid, kus näiteks viimase aasta jooksul ilmunud raamatutest saab kiire ajaga ammendava ülevaate ja võrdleb seda Prantsusmaaga, kus kultuuri ületootmine teeb võimatuks saada asjadest mingit ülevaadet (Tamme 2004).

Belgiaga on Eesti vastastikku korraldanud kultuuripäevi, näituseid, kontserte. Aktiivsemaks muutus kultuurivahetus vahetult enne liitumist 2004. a. esimesel poolel, kui Brüsselis korraldati arvukaid etteasteid ja üritusi uute liikmesriikide poolt, näituseid, ekspositsioone, filmiesitlusi, kontserte.

Koos ELi laienemisega on kultuurilisel „europeaniseerumisel“ mõlemas suunas kasvav tähtsus, juhtivad ELi riigid saavad rohkem ruumi Eesti meedias ning Eesti saab rohkem tähelepanu välispressis.

1.3.4 Personaalne ruum

2005. a ajakirjandusosakonna läbi viidud uurimuses eestlaste ja vähemuste (vanuses 15 - 74) kokkupuutest erinevate riikidega selgus, et 60% vastanutest on kokku puutunud

Prantsusmaaga tänu filmidele, raamatutele ja ajakirjandusele, kümnendik on Prantsusmaad külastanud ning vähestel on seal sõpru või sugulasi. 30% ei omanud Prantsusmaaga mingeid kogemusi (Vihalemm 2006).

Prantsusmaa ja Belgia vaadeldud päevalehtedes muutusid pärast Euroopa Liidu laienemist ruumidistantsid Eestiga lähedasemaks. Ka vanade liikmesriikide Sarnane vastumõju toimus ka Eesti meedias vanade liikmesriikide poliitilise ruumi tähtsus hakanud Eesti meedias tõusma.

Mina. Maailm. Meedia küsitluse raames uuriti Eesti elanike huvi uudiste vastu teistest riikidest. 2003. a oli Prantsusmaa 62% 15 - 74a elanikkonnast ning Belgia 55% (Vihalemm 2004). Vihalemm toob meedia ja ruumisuhete uurimuses ära välisriikide esindatuse Eesti kolmes päevalehes, 1995 - 1997 oli Prantsusmaa osakaal 2,9% teemadest, 2002 - 2004 oli teemasid 4,1 %.

1.4 Belgia ja Prantsusmaa meedia

1.4.1 Belgia

Belgial ja Eesti on territooriumilt sama suured, kuid sealsel pindalal tegutseb kolm erinevat regiooni ja ametlikku kogukonda. Kümnet miljonit elanikku haldab kolm eri valitsust, kolm peaministrit. Kindlalt on jagunenud kolm erinevat keelekogukonda, kultuuri ja majandustsooni: Flandria, Valloonia ja Brüssel.

Keeleliselt ja kultuuriliselt mitmekesisel riigis on ka press jagunenud vastavalt rahvuste proportsioonidele. Belgias välja antavast 41 ajalehest on enamus päevalehed. 11 suurimast päevalehest tegutseb 8 flaami kogukonna turul ja 3 on suunatud prantsuse keelt kõnelevatele vallooniidele (CIM 2005).

Prantsusekeelsetest päevalehtedest on suurima tiraažiga Le Soir rajatud 1881, trükiarv 179 000 eksemplari 2000. a (Quick 2003).

Le Soir on prantsuse kogukonna hinnatud päevaleht ja La Libre Belgique on suunatud eelkõige ühiskonna kõrgklassi lugejatele

Võrdluseks Belgia flaamikeelsete päevalehtedest ilmub Het Nieuwsblad 230 000 eksemplariga ja Het Laatste Nieuws 264 000 tiraažiga (CIM 2005).

1.4.2 Prantsusmaa

Prantsusmaal antakse välja 81 päevalehte, mille hulgast kümme üleriigilist väljaannet kajastavad ainult poliitikaelu ja üldiseid uudiseid, teised kümme on spetsialiseerunud majandus- ja spordilehed ning 60 päevalehte on eraldi regioonide päevalehed. Seega moodustavad üleriigilised päevalehed vaid 25% igapäevastest ajaleheväljaannetest (Meedia infokeskus 2005).

Rahvuslikud, üleriigilised päevalehed ei ole prantslastele esmaseks infoallikaks. Liidriks on regionaalsed päeva- ja nädalalehed. Rahvuslik press on seelses meediatööstuses oluliseks lüliks, olles koondunud Pariisi ja selle ümbruskonda. Maailma meediaentsüklopeedia põhjal on arvamuslehed Prantsusmaa turul peaaegu kadunud ning suurte päevalehtede ülesandeks on hoida neutraalset tooni ning piirata toimetaja veergudel poliitiliselt tundlikke kommentaare. Rahvuslikest päevalehtedest on kõige olulised Le Monde ja Le Figaro nende mõju on tunda nii avalikus avamuses kui mujal meedias (Quick 2003).

2000. a oli Le Monde tiraaž oli 393 000 eksemplari ning Le Figaro numbrite arv 361 000.

2. Uurimismaterjal ja metoodika

2.1 Ajalehetekstide analüüsi metoodika

Antud töö üritab leida vastuse, kuidas kirjeldatakse Eestit Belgia ja Prantsusmaa päevalehtedes. Analüüsitakse kahe riigi nelja kvaliteetajalehte, mis on ühtlasi nende riikide prantsuskeelsete väljaannete hulgas ühed loetavamad ja mõjukamad väljaanded. Artikli kui meediateksti analüüs püüab anda vastuse temas sisalduvast rohkem või vähem varjatud tähendusest koos sisu kohta järelduste tegemisega. Kuna massimeedia on ühiskonna igapäevane osa informatsiooniprotsesside loomisel ja mõjukas element sotsiaalsetes konstruktsioonides, kaasneb sellega teatud interpreteerimisahel, mille vältimatuks osaks on individuaalne ja kriitiline info kodeerimine.

Meetodina on Eesti pildi uurimiseks Belgia ja Prantsuse päevalehtedes kasutatud kontentanalüüsi. Analüüsiks kogutud materjal koosneb 2002. – 2005. aastal ilmunud ajaleheartiklitest, mis kajastavad või kirjeldavad Eestit. Kontent- ehk sisuanalüüsi puhul on kasutatud põhilise andmeallikana Epp Laugu „Algteadmisi teadustööst“ ja meedia käsiraamatut Denis Mc Quaili „Massikommunikatsiooni teooria“.

2.2 Kontentanalüüs

Traditsiooniline kontentanalüüs on peamiselt empiirilise orientatsiooniga paradigma, mida Berelson (1971: 18) defineeris kui uurimistehnikat, kus püütakse leida kommunikatsiooni manifesteeritud sisu objektiivse, süstemaatilise ja kvantitatiivse kirjelduse abiga (McQuail 2003: 292).

Kontentanalüüsi traditsioonilist suunda ja ajalugu on kritiseeritud. Lisaks täpsustab McQuail (2003), et olles kasutuses ühe esimese ja kõige olulisema uurimismeetodina alates eelmise sajandi esimestest kümnenditest, on tema laialdane kasutus välja toonud ka mitmed puudused. Üks põhilisemaid on, et kategooriate konstrueerimine enne nende kasutamist loob võimaluse uurijale suruda peale oma väärtuste süsteem, tuletamata seda sisust (McQuail 2003: 294).

Laugu (1995) defineerituna on kontentanalüüsis kommunikatsiooni sisu uurimiseks ja analüüsiks uurimistehnikana olulised järgmised pidepunktid:

süsteemaatilisus, mille alusel analüüsitav sisu peab olema valitud selgelt sõnastatud ja järjekindlalt rakendatud reeglite alusel; uuritav valim peab moodustuma kindlaid protseduure järgides, nii et igal objektil oleksid võrdsed võimalused sattuda valimisse.

objektiivsus, st uurija enda eelistused ja suhtumised ei tohi mõjutada materjali töötlemist ega järeldusi. Erinevad uurijad peavad samu materjale kasutades jõudma samade tulemusteni. Mõistete definitsioonid ja sisu klassifitseerimise reeglid peavad olema sõnastatud sedavõrd ühemõtteliselt ja arusaadavalt, et kui mõni teine uurija soovib korrata antud uurimisprotsessi, jõuab ta samade järeldusteni (Lauk 1995: 33). Lisaks peab sisuanalüüs Laugu järgi olema ka **kvantitatiivne** ehk tema eesmärk on anda võimalus mõõta kommunikatsiooni sisu numbriliste väärtustega. See aitab uurijal esitada tulemusi ökonoomsemalt ja olla täpsem. Samuti saab uurija rakendada statistilisi võtteid, mis aitavad tulemusi paremini analüüsida ja interpreteerida (Lauk 1995: 34).

McQuaili (2000) määratluse järgi põhineb kontentanalüüsi protseduur kahel eeldusel. Esiteks peab seos välise objekti ja selle tekstilise esindatuse vahel olema küllalt selge ja ühemõtteline. Teiseks väljendab valitud kategooriate esinemissagedus tekstis domineerivat tähendust objektiivselt. Meetod annab statistilise tulemuse, mis kehtib laiemal meediareaalsuse kohta kui vaadeldud tekstikogum (McQuail 2000: 293).

Sisuanalüüsi eeliseks on tema rakendamise võimalikkus suurte tekstimassiivide mitmekülgselt analüüsiks, ta annab võimaluse näha erinevate teemade kasutamise sagedust ja nende omavahelisi seoseid (Berger 1998: 26).

Lisaks valiidsusele näitab tulemuste usaldatavust ka reliaablus, mis on kontentanalüüsi puhul otsustava tähtsusega ja näitab meetodi töökindlust. Uurimisprotseduur on töökindel, kui selle kordamine teatud aja jooksul annab samad tulemused. Kodeerimise usaldatavus määratakse erinevate kodeerijate kodeerimistulemuste ühtlangevuse protsendiga. Kui see on vähemalt 90%, võib protseduuri pidada töökindlaks (Lauk 1995: 42).

Tekstipõhise kontentanalüüsi keskmeks on sisu klassifitseerimiseks kategooriate süsteem, mille varieerumine sõltub sellest, mis uurimise alla võetud. Heaks analüüsiks peavad kategooriad olema täpselt ja edukalt sõnastatud ning sobivad vaadeldava probleemiga (Wimmer & Dominick 1991).

Kategooriate täpne määratlemine on ka tähtis osa valiidsusest. Valiidsus ehk paikapidavus näitab, kas nähtuse mõõtmiseks valitud ühikud ja kategooriad ikka väljendavad just seda nähtust ja kui adekvaatselt nad seda teevad. Oluline on mõistete, sisuklasside ja kategooriate täpne määratlemine (Lauk 1995: 42).

2.3 Kategooriate süsteem ja kodeerimisjuhend

Selles töös on sisuklasside määramiseks esmalt läbi loetud kõik kogutud artiklid ning seejärel koostatud kontentanalüüsi kodeerimisjuhend (vt Lisa). Analüüsiühikuks on üks lugu. Kasutatud on järgmiseid kodeerimiskategooriaid:

Loo üldised andmed: loo number (lood on nummerdatud alates numbrist üks), väljaanne, kus lugu avaldati (Le Monde, Le Figaro, La Libre, Le Soir), kuupäev, loo pealkiri ning loo autor.

Teksti liik. Lahterdasin lood enamlevinud žanrite kaupa. Kas tegemist oli uudisega (läksid arvesse ka uudisteagentuurid), laiendatud uudisega või teabegraafika/fotoga infolooga. Lisaks kuuluvad sinna alla veel arvamus, olemuslugu, reportaaž, analüütiline artikkel või retsensioon, arvustus.

Temaatika jagunes kaheksasse suuremasse alakategooriasse, millest mõned jagunesid veel omakorda alarühmadesse. Esimeseks suuremaks alakategooriaks oli siseriiklikud poliitilised sündmused, kuhu alla liigitasin eraldi poliitikute tegevuse, valitsuse tegevuse ja valimised. Rühma muu alla paigutus see mis eelneva kolme alla ei kategoriseerunud. Teine alakategooria oli välispoliitilised sündmused, mille alla rühmitasin Eesti Euroopa Liiduga liitumist puudutavad artiklid, eraldi enne ja pärast laienemist, samuti Eesti-Prantsusmaa, Eesti-Belgia ning Eesti-Venemaa suhteid kajastavad välispoliitilised artiklid. Kolmandas jaotuses olid majandusteemalised artiklid, mis liigitusid eraldi siseriiklik majandus ja rahvusvaheline majandus, kaubandus, tehnoloogia areng ja muud meediatekstdid. Neljas alarühm oli kultuur, mis jagunes kultuurisündmuse, arvustuse, muusika, kirjanduse, hariduse, kultuuriauhindade ja muude tekstide kategooriasse. Viiendasse alarühma läksid artiklid, mis kajastasid kuritegevust, pühendatud kas siis narkootikumidele või

salakaubandusele. Kuues rühm oli sport, milles eraldi liigitusi välja ei toonud. Rahvusvähemuste ja ajaloo grupp oli seitsmes, kuhu alla paigutusid artiklid, milles räägiti venekeelse elanikkonna olukorrast Eestis ja lisaks ajaloolisest möödanikust. Kaheksas suurem grupp oli turismi ja looduse teema, mis jaotusid vaatamisväärsusteks, kui turistikuks atraktiivsuseks ning keskkonnaks, eelkõige kui ümbritseva looduse kajastamisele.

Seitsmes kategooria oli loo väärtustatuse jälgimine. Kas tegemist oli suure pealkirjaga, fotoga, teabegraafikaga artikli juures või oli märgitud viit esiküljel. Millises rubriigis ja mitmendal leheküljel lugu oli, kas esinesid vahepealkirjad või eraldi raam loo ümber.

Viimased kaks kategooriat proovisid välja tuua loo omadused. Ehk pealkirja varjundi ja kogu teksti emotsionaalne markeerituse läbi. Kas oli positiivne, negatiivne, neutraalne, kriitiline, irooniline või kõmuline varjund.

2.4 Kvalitatiivne tekstianalüüs

Kvalitatiivse analüüsi omaduste lisamine oli vajalik nende aspektide esile toomiseks, mis kvantitatiivse analüüsiga välja ei tulnud. Seega, et teada saada, milline Eesti pilt mõlema riigi ajalehetekstides luuakse, täiendasin kontentanalüüsi kvalitatiivse analüüsiga. See seisnes tekstis Eesti suhtes domineerinud käsitusviisi väljatoomises sõnastuslike ja stiililiste iseärasuste põhja.

Käsitusviiside välja toomine aitab selgitada, millised omadused Eestile omistatakse. Kontekstil on siin väga suur väärtus, sest käsitusviis toimib konkreetsetes tekstis, konkreetsetes seoses objektidega.

Käsitusviiside välja toomine kvalitatiivses tekstianalüüsis oli lähedane diskursuseanalüüsile, olles sellest vähem rangelt läbi viidud. Diskursus keskendub sellele, kuidas meedia annab edasi infot läbi keele kasutamise – lingvistiliste näidete, sõnade ja fraaside valikuga.

Kõnelemine loob sotsiaalse maailma pidevuse ja katkematus, ta ainult ei peegelda seda, mida seal juba eeldatakse olevat (Fairclough, 2003). Ehk teisisõnu kõnelus on tegevus. Rõhk on sellel, mida jutt teeb ja mida see saavutab.

Tähenduste andmise protsessis on kolm elementi: teksti tootmine, tekst ise ja teksti vastuvõtmine. Juba toimetatud ja avaldatud tekst võib kaasa rääkida erinevates tähenduste omistamise protsessis ja luua erinevaid tähendusi, sest ta on avatud erinevatele tõlgendustele. Tähenduste loomine sõltub mitte ainult eksplitsiitsest teksti omadusest, vaid ka implitsiitsest – mida oodatakse (Wood, 2000).

Tähendus antakse tekstile selle lugemise hetkel, mitte kirjutamise ajal.

Bell (1995) väitel on meedia diskursus huvipakkuv neljal põhjusel: meedia on rikkaks allikaks teaduses ja õpetamises kiiret ligipääsu nõudvate andmete saamiseks; meediakasutus mõjutab ja esindab inimeste hoiakuid keele suhtes; meedia kasutamine võib selgitada sotsiaalseid tähendusi ja stereotüüpe läbi keele ja kommunikatsiooni ja viimasena mõjutab ja peegeldab meedia kultuuri, poliitika ja sotsiaalelu kujundamist (Garret & Bell 2001).

2.5 Valim

Uurimuse teostamiseks on kokku kogutud kõik Eestit kirjeldavad ja kajastavad artiklid, mis ilmunud Prantsusmaa väljaannetes Le Monde ja Le Figaro ning Belgia päevalehtedes Le Soir ja La Libre aastatel 2002 - 2005. Seega oli kaasatud kahe riigi prantsusekeelse meedia suuremad päevalehed.

Kokku moodustas valimi 129 artikliühikut. Artiklid valiti välja sõna Eesti, kui ka Eestiga seotud sõnade (näiteks Tallinn, *estonienne* vm) olemasolul loo pealkirjas ning sissejuhatavas osas. Valimisse läksid artiklid kõikidest rubriikidest ehk lood, mis olid mingisugusel moel seotud Eesti või eestlastega. Lisaks näiteks läksid kodeerimisse artiklid Prantsusmaa peaministri visiidist Eestisse, uudised Eesti valitsuskriisidest ja lood Eesti liitumisest Euroopa ühisrahaga euroga. Kui oli tegu artiklitega, mille pealkirjas näiteks sõnaühend *Les Pays Baltes* ehk Balti riigid ja lugemisel selgus, et enamasti kirjutatakse Eestist, siis sobitus ka see valimi hulka.

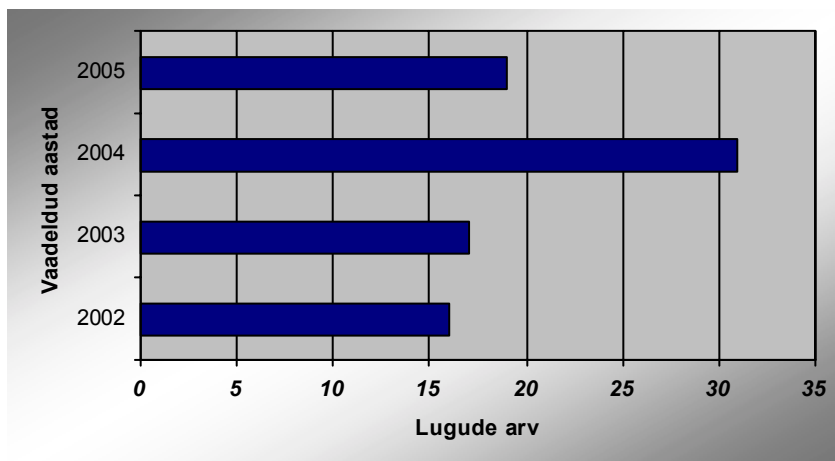
Uurimistöös on kasutatud nii ajalehtede paberväljaandeid Brüsseli kuningliku raamatukogu ja Leuveni ülikooli raamatukogu perioodikaarhiivist ning vastavate väljaannete tasuta *online* arhiive.

3. Kontentanalüüsi tulemused

3.1. Eesti teemalised artiklid Prantsuse päevalehtedes

Vaadeldud nelja aastase perioodi jooksul oli Prantsuse ajalehtedes ilmunud Eesti teemaliste artiklite skaala teemakäsituselt väga lai. Mõnes valdkonnas olid analüüsitud artiklid isepärasema lähenemisega kui meie endi päevalehtedes ilmunud samal teemal kirjutatud lood.

2002 - 2005. a ilmus Prantsusmaal kahes üleriigilises päevalehes kokku 83 artiklit Eesti kohta, vastavalt Le Monde'is 44 ja Le Figaro's 39 lugu. Tabelis on ära toodud kahes päevalehes ilmunud lugude arv aastate lõikes (vt Joonis 1.1).

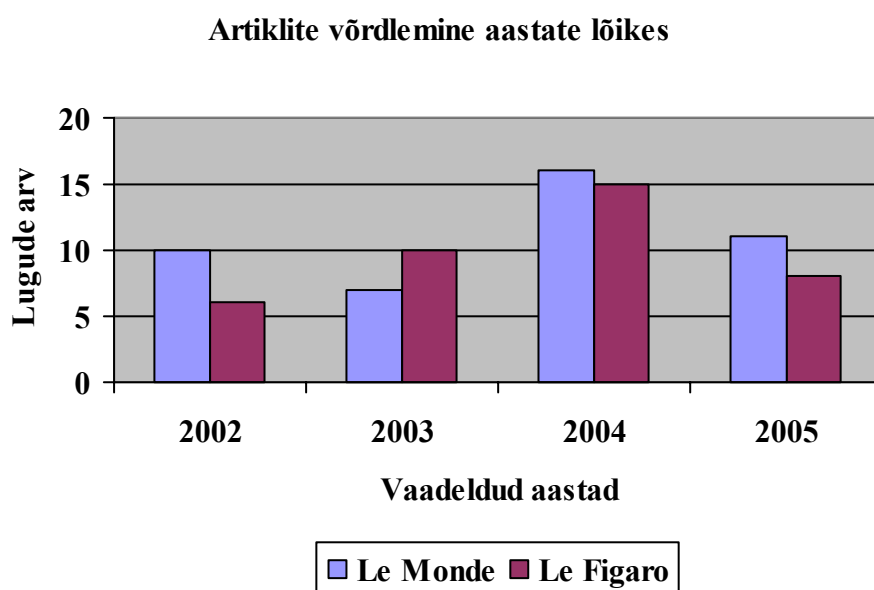

Joonis 1.1 Le Monde ja Le Figaro Eesti teemaliste lugude arv kokku aastate lõikes

Töö fookuses oleva perioodi alguseks oli kadunud nähtus, kui saime välismaise ajakirjanduse leheveergudele vaid millegi negatiivses mõttes erakordse uudise või sündmusega. Selleks ajaks oli Eesti end edukalt laulnud Eurovisiooni lauluvõistlusega Euroopasse, mille võit tõi kaasa küllaltki tundmatu väikeriigi elu aktiivse kajastamise. Välispressi kasvav huvi ning Eesti siseriiklikud ponnistused enda Euroopasse arvamiseks hakkas tasapisi viljakandvaks saavutuseks formeeruma: Eurovisiooni lauluvõistluse korraldamine, Euroopa Liiduga liitumisläbirääkimiste lõpetamine,

edukad referendumitulemused ELiga liitumiseks ja ettevalmistuste alustamine NATOga ühinemiseks. Need sündmused leidsid erineval määral kajastust mõlemas vaatluse all olnud riigi lehtedes.

Kõige aktiivsem oli artiklite ilmumine 2004. aastal, kus Le Monde'is ilmus 16 lugu ja Le Figaro's vastavalt 15 lugu. Edasi järgnes artiklite rohkuselt 2005. aasta ning 2002 ja 2003 jäid lugude arvult peaaegu samaks, olles ühe looga viimase kasuks. Järgnevas tabelis on näha vaadeldava perioodi artiklite ilmumise aktiivsus ajaleheti (vt Joonis 1.2).

Joonis 1.2. Le Monde ja Le Figaro Eesti-teemaliste artiklite esinemine

Prantsuse ajalehtedes ilmus Euroopa Liiduga liitumise aastal Eesti kohta oluliselt rohkem kirjutisi võrreldes Belgia päevalehtedega. Need ei puudutanud ainult laienemist ega liitumisküsimusi, vaid meist kirjutati väga erinevates valdkondades. 2004. a avaldati mitmeid persoonilugusid Eesti avaliku elu tegelastest, ilmus mitmeid intervjuusid kirjanike ja kunstnikega, samas oli ka artikleid meie rahvuse vähenemisest ja demograafilisest probleemist, HIV-viiruse laia levikust, rahvusvähemustest.

Kuna Le Monde ja Le Figaro on rahvuslikud üleriigilise levikuga päevalehed, mis kajastavad siseriiklikke poliitilisi küsimusi, välispoliitikat ja maailmas toimuvat laiemalt spetsialiseerumata mingile regioonile, siis on neil ka välja kujunenud korrespondentvõrk, kes mingit geograafilist piirkonda katab. Le Monde Põhjamaade ja

Balti riikide korrespondent on alates 2004. a kuni tänaseni Stockholmis resideeruv Antoine Jacob. Viimasel kahel aastal on Le Monde külgedel domineerinud tema kirjutised Eestist. Eelnevatel aastatel on Eestist kirjutanud mitmed ajakirjanikud, kellest mõned resideerusid teatud perioodil Balti riikides (Pilk Peeglis 2004).

Le Figaro's on kaks aastat Ida-Euroopa regioonist kirjutanud Laure Mandeville.

3.2 Eesti teemalised artiklid Belgia päevalehtedes

Belgia ajalehtedes oli Eesti teemaliste artiklite arv oluliselt väiksem võrreldes Prantsusmaaga. Vaadeldud aastate jooksul ilmus ajalehtede Le Soir ja La Libre külgedel kokku 46 artiklit.

Võrreldes Le Monde või Le Figaro'ga ei kajasta need lehed välispoliitikat ja geograafilist horisonti nii laiahaardeliselt. Formaadilt sarnanevad nad meie Postimehe või Eesti Päevalehega ning sisu kajastab rohkem siseriiklikku elu ja naaberriike. Kuna tegemist on Belgia prantsusekeelse kogukonna loetumate päevalehtedega, siis on nad kui regioonilehed, mis kirjutavad üldjuhul vallooni piirkonnast ja on suunatud eelkõige Lõuna-Belgiale ning Brüsseli ümbruskonnale.

Sarnaselt Prantsuse pressile suurenes Belgia vaatlusaluste päevalehtede huvi Eesti vastu samuti 2004. aastal, kui kokku ilmus 18 artiklit mõlemas lehes. Seega intensiivistus ELiga liitumise aastal Eestist kirjutamine peaaegu kahekordseks võrreldes teiste aastatega. 2004. a järgnesid 2005. a ja 2002. a, kõige vähem ilmus meist artikleid 2003. aastal, vaid 8.

2004. aastal ilmunud lood olid väga erinevatest valdkondadest, alates edukast tehnoloogilisest arengust (nt. mobiiltelefoniga ühistranspordi pileti ostmise, mobiilne parkimine), puutumatust ja mitmekesisest loodusest, rahvusvähemusest ja Euroopa Parlamendisaadikute valimistest (tippmodelli Carmen Kassi debüüt). Aasta pärast andsime kõneainet ELi liikmena, näiteks suhkrutrahvi teemal, ühisraha euroga liitumise tulevikust ja riigist, kus asub euroliidu välispiir Venemaaga.

Võrreldes Prantsusmaa päevalehtedega ilmusid Belgia ajalehtedes vaid mõned üksikud persoonilood. 2002 - 2003. a kirjutati Eestist kui peatsest ELi liikmest, kellel on ühiskonnas probleeme rahvusvähemustega ja HIV-viiruse levikuga.

Mõlema riigi päevalehtedes kajastati Eestit paljudes ELi ja NATO laienemist puudutavates artiklites, kuid siis on Eesti äramärkimist leidnud vaid kandidaatriikide nimistus.

Kuna La Libre ja Le Soir ilmuvad kordades väiksemate tiraažidena ja omavad väiksemat lugejaskonda kui Le Monde või Le Figaro siis puudub neil ka reporterite võrk, mis kajastaks maailmast teatud regiooni.

3.3 Artiklite arvu kõikumine

Kõige rohkem ilmus artikleid 2004. aasta aprillikuus vahetult enne ELiga liitumist, millele järgnes lugude rohkuselt sama aasta maikuu. Siis ilmus mõlema riigi päevalehtedes 15 Eesti-teemalist artiklit. Kirjutati Eesti elust, väljapaistvatest isiksustest, Euroopa Liidu idanaabrist Venemaast, Eesti majanduselust, tehnoloogilisest arendusest.

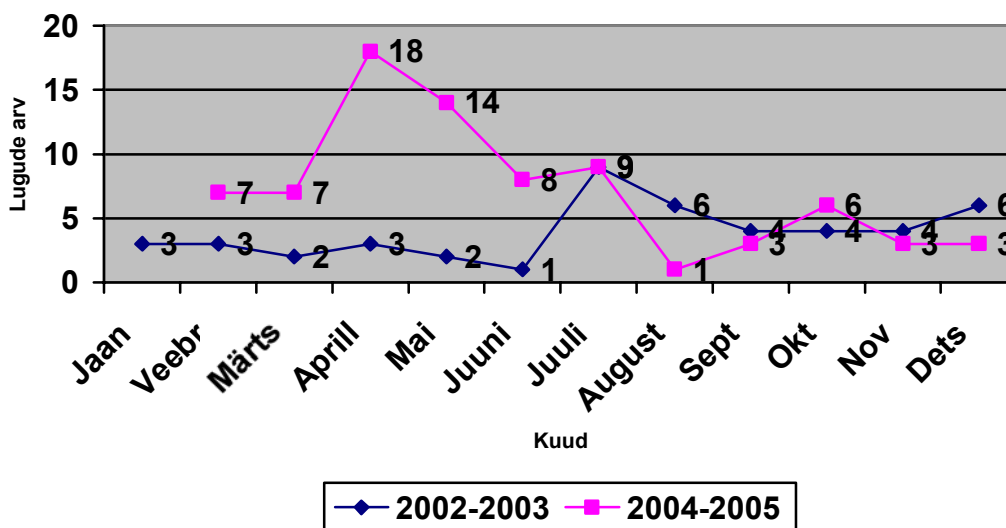
2002 - 2003 perioodil tõusis aktiivsemaks juulikuu, kui rattur Jaan Kirsipuu esines edukalt Tour de France'il. Mõlemad riigid kui populaarsed rattaspordi toetajad ja Tour de France etappide võõrustajad, edastasid võistluse infot väga innukalt ja operatiivselt. Teine liitumiseelse perioodi edukam kuu oli 2003. a august, kui Eestist kajastati liitumisreferendumi eelseid meeleolusid ja avalikku arvamust liitumise suhtes, prognoositi rahva toetust, samas kirjutati Markko Märtini edukast rallispordi karjäärast ja narkootikumide tarbimise levikust.

Liitumisjärgsel perioodil tekitas tähelepanu Eesti-Vene suhete põnev areng ja piirileppe küsimus. 2005. a alguses lükkasid Eesti ja Leedu president tagasi Vladimir Putini kutse 9. mai Moskva visiidi suhtes ning see tõmbas meile Euroopa pressis tähelepanu. Selle teemalisi artikleid ilmus Prantsuse päevalehtedes enam 2005. a I poolel. Kirjutati mitmeid analüütilisi artikleid ja olemuslugusid vene rahvusvähemusest Eestis, nende keerukast kadalipust Eesti kodakondsuse saamiseks ja keeleeksami tegemisest.

Eesti siseriiklikust poliitilisest olukorda süvitsi ei lahatud. Parlamendivalimiste, valitsuse vahetuse või ministri tagasiastumise uudised oli üldjuhul uudisteagentuuridest saadud info põhjal kokku pandud mõnerealised uudisnupukesed.

Mõlema riigi päevalehtede võrdluses võib esile tuua, et kõige Eesti-meelsem või sõbralikum oli Le Monde. Le Monde'is ilmus Eesti-teemalisi artikleid kõige rohkem ning kajastatud teemade ring oli kõige laiem. Kindlasti on siin oluline roll korrespondendil, kes asub geograafiliselt lähemal ja on kelle ülesandeks on olla rohkem kursis mingi maa eluluga, see tekitab järjepidevuse kirjutistes.

Järgnevas tabelis on näha artiklite esinemissagedus enne ELiga liitumist ja liitumisjärgsel perioodil (vt Joonis 1.3)

Joonis 1.3. Artiklite kõikumine 2002 - 2003 ja 2004 - 2005

3.4 Lugude autorsus

Eespool on lühidalt kirjutatud päevalehtede korrespondentide olemasolust. Prantsuse päevalehed Le Monde ja Le Figaro omavad reportereid Ida-Euroopa ja Põhjamaa piirkonnas. Belgia päevalehed lähtuvad oma lugude kirjutamisel rohkem uudisteagentuuridest kättesaadavast infost ning mitmete lugude puhul oli Balti regiooni saadetud reporter, eriti enne laienemist 2004. aasta I poolel.

Artikleid kodeerides tõin nende autorid eraldi välja, arvesse läksid ka uudisteagentuuridest pärinevad lood. Belgia päevalehtedes olid uudisteagentuurid allikaks 8 juhul 45-st loost ja prantsuse päevalehtedes 14 korral 83 loost.

3.5 Artiklite liigid ja teemade jagunemine

Teksti liikide kategoorias liigitasin uudiseks loo, mille omadused vastasid Priit Pulleritsu (1997) toodud uudiste kriteeriumitele: sündmuse värskus, sündmuse geograafiline lähedus, mõjukus, osalejate prominentsus, sündmuse konfliktsus ja sündmuse aktuaalsus. Uudisel peaks esinema vähemalt neli eelpool mainitud omadust (Pullerits 1997: 12- 17).

Laiendatud infolood on uudistest pikemad ja põhjalikumad, nad pakuvad lugejale enam lisainfot, kui tavalises uudises. Artiklid, mis esitavad lugejale kellegi arvamusi ja analüüse, paigutusi arvamusaluste kategooriasse. Intervjuus oli loo keskmeks intervjuueeritav lugu oli struktureeritud küsitletava ümber. Olemusloo lahterdamisel lähtusin taas Pulleritsu (1997) tunnustest, et tegemist oleks pikema kirjutisega elust ja inimestest koos tuuma ja edastatavate faktidega (Pullerits 1997: 79- 80). Reportaažiks tuli kodeerida tekst, mis kirjeldas mõnda sündmust või kohapealset olukorda. Retsensiooniks ja arvustuseks läksid enamasti lood, mis puudutasid mingit kultuuriteemalist sündmust või toodet. Siin on näha ilmunud žanrite arv periooditi.

	2002 - 2003	2004 - 2005
1. Uudis	18	15
2. Laiendatud uudis, infolugu	17	26
3. Intervjuu		3
4. Arvamus	1	2
5. Olemuslugu	6	13
6. Reportaaž	7	11
7. Analüütiline artikkel	2	5
8. retsensioon arvustus	4	3

Joonis 1.4. Žanrite arv 2002 - 2003 ja 2004 - 2005

Nende perioodide artikleid lugedes ja analüüsid ilmnesid järgmised laiemad artiklite teemad, mida oma kodeerimises kasutasin: siseriiklikud poliitilised sündmused, välispoliitilised sündmused, majandus, kultuur, kuritegevus, sport, rahvusvähemused ja ajaloolised võidud ja sotsiaalsfäär ja turism.

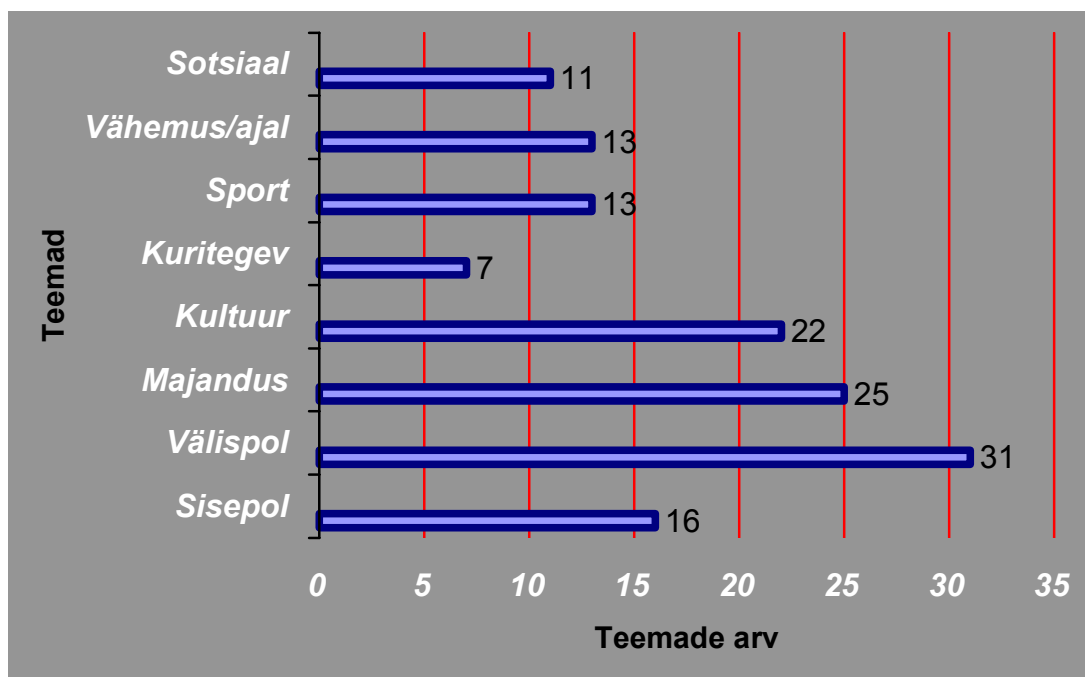
3.5.1 Teemade ülevaade

Analüüsitud ajavahemikul muutus Eesti kajastamine ja meist kirjutamine nii teemadevalikult kui žanriliselt mitmekesisemaks. Tähelepanu muutuselt võib antud töös tuua erinevuse kahes ajajärgus: 2002 - 2003 kui Euroopa Liiduga liitumiseelne periood ja 2004 - 2005 kui liitunud liikmesriik.

2002 - 2003 kirjutati meist kui populaarse majanduskliimaga regioonist, mis on köitnud eriti Põhjamaadest pärit välisinvesteerijate huvi, kirjeldatakse lähemalt investeerimisvõimalusi ja soodsat majanduskasvu (*La Finlande et la Suede a l'assaut de l'espace baltique/ Soome ja Rootsi tormijooksul "Balti ruumi"*. - Le Figaro-30.01.02., *La Finlande subit la concurrence balte mais en tire aussi des avantages/ Soome ja Baltimaad konkureerivad viimase kasuks*. Le Monde 10.12.02). Lisaks paljulubavale majanduskasvule on teine populaarsem teema tehnoloogiline edukus ja interneti lai tarbimine, eriti selle kasutamine igapäevastes administratiivsetes tegevustes.

2003. a muutus Eesti ühiskonnas toimuvate nähtuste ja arengute kajastamine mitmetahulisemaks. Erinevalt eelmisest aastast pööratakse rohkem tähelepanu kiiretele muutustele ja sotsiaalsetele probleemidele.

2004 - 2005 hakati meist kirjutama kui Euroopa Liidu liikmesriigist. Prantsuse ajakirjandus on seniajani küllalt agar Baltimaid ühe nimetaja alla panema, kuid samas ka selgitatakse lugejale, mis on nende maade erinevus etniliselt ja kultuuriliselt. Räägitakse Balti ja Venemaa probleemist, täpsemalt nähakse sellena Eesti-Vene piirilepet. Majandusvaldkonnas kirjutatakse lisaks euroga ühinemisest Baltimaade sadamate tähtsusest transiidipunktina Euroopa ja Venemaa vahel, välispoliitikas pakub kõneainet 9.05.04 Moskva sõidu loobumine ja on esitatud ka prantslaste nägemus eestlaste väljapaistvamatest isikutest. Tabelis on näha teemade jagunemine (Joonis 1.5)

Joonis 1.5 Teemade käsitlemise sagedus

3.5.2 Teemad detailsemalt

Liitumiseelsel perioodil kirjutati meist rohkem kui Balti riigist, kes teeb samme ELi liikmeks saamiseks, liitumisjärgsel perioodil pöörati rohkem tähelepanu meie ajaloole, minevikule endise Nõukogude Liidu vabariigina ja vähemuste probleemile. Kuid ilmus ka intervjuusid Eesti kirjanike Jaan Krossi ja Tõnu Õnnepaluga ning kunstiartiklusi meie kunstnike töödest. Majanduses kirjutati küll meie tehnoloogilisest arengust, rohkem aga siseriikliku majanduse ja välisinvesteeringute meelitajana. Välispoliitikas oli kõneainet pakkuv teema Eesti-Vene suhted, piirileppe ja tulevase ELi idanaabri aspektist.

2002 - 2003 esinenud teemad

Rahvahääletus 14. septembril

Selle kategooria alla kodeerisin liitumisreferendumi teemalised artiklid, tegemist oli siseriikliku sündmusega ja Eesti inimeste arvamusega.

Eesti rahvahääletust kajastati 2003. a augustis ja septembris kõigis uuritud päevalehtedes (*En Estonie, un oui massif à l' Europe/ Eesti ülekaalukas JAH Euroopale*. La Libre 15.09.03., *L'entrée dans l'Europe recueillerait un large soutien/ Sisenemine Euroopasse kogus suure toetuse*. Le Soir 15.09.03., *Les Estoniens disent oui à l'Europe/ Eestlased ütlesid JAH Euroopale*. Le Figaro 15.09.03) 2003. a augustis ilmusid lühiauudised ja pikemad artiklid Le Monde'is ja Le Figaro's euroliidu poolt ja vastu seisukohtadest Eestis, avaliku arvamuse hetkeseisust ja prognoositavast toetuse määra.

Peale viimaste nädalate elevaid debatte, on eestlased viimaks otsustanud öelda „jah“ ELiga liitumisele, mille liikmeks saadakse suure pidulikkudega järgmise aasta mais. Selle väikese riigi jaoks, kus elab 1,4 miljonit inimest ning tema naabrite Läti ja Leedu jaoks, kes olid 50 aastaks kadunud raudse eesriide taha, on see referendum krooniks teekonnale Euroopasse, mis algas varsti pärast iseseisvumist 1991. aastal. Referendumi eel kutsuti eestlasi üles mitte jätma oma riiki „halli tsooni“ Venemaa ja ELi vahele (Le Figaro 15.09.2003).

Pärast referendumit piirdusid lehed üldise ja kompaktse uudisteagentuuri infoga, kus olid tsitaadid ja kommentaarid president Arnold Rüütlilt, peaminister Juhan Partsilt ja väliminister Kristiina Ojulandilt.

Le Figaro's ilmus vahetult enne hääletust Lyoni katoliku ülikooli poliititeaduste professori Joseph Yacoubi arvamusartikkel Eesti olukorrast enne referendumit (*Vent d' "estnitude" sur Tallinn/ Eesti tuul Tallinnas*. Le Figaro 28.08.03).

14. septembril teevad eestlased oma otsuse liitumiseks Euroopa Liiduga. Ühiskonnas toimuvad teravad debad, mida annab JAH või EI. Üldiselt on eestlased nõus Euroopasse minema, kuid on ärevad oma „eestlase“ identiteedi üle. Eurooplased? Mõistagi seda nad on. Kuid enne ELi sisenemist ei ole neil rohkem aega oma rahvusliku identiteedi tugevdamiseks ja suhete korrastamiseks naaberriikidega (Le Figaro 15.09.03).

Eesti aktiivsete euroskeptikute tegevus jõudis samuti Prantsuse meediasse.

Euroskeptitsism

Koos hääletustulemuste prognoosimisega kirjutati ka euroskeptitsismist, mis Eestis sel hetkel oli väga intensiivne võrreldes teiste kandidaatriikidega. Välisajakirjandus pidas Eestit lausa euroskeptitsismi kantsiks, ELi pooldajate väike arv oli murettekitav nii kohalikule poliitilisele eliidile kui ka euroametnikele Brüsselis. Artiklites kirjutatakse, et sõnaühend Euroopa Liit meenutab eestlastele Nõukogude Liitu, millest lahkuti 1991. aastal ja ühinemine ELiga tundub iseseisvuse loovutamisenä.

Noore poliitiku Aivar Roobi sõnul peab olema „täitsa loll“, mõtlemaks, et liitumine ELiga toob endaga kaasa samasugused tagajärjed nagu tõi Nõukogude Liit. Samas kui majandusteadlase Uno Silbergi arvates peab olema „pime“, nägemata seda, et liitumine ELiga võtab ära osa vabadusest, mis äsja NL-i „orbiidilt“ välja saanud Eestile väga oluline (Le Figaro 13.09.03).

Kirjutatakse „Jah“ ja „Ei“ liikumise kampaaniast ning pragmaatilise meelega tuntud eestlastest, keda see kampaania segadusse ajab ja ei teata enam, kelle poolt hääletada. ELiga liitumise vajalikkusest räägivad kõik juhtivad poliitikud ja seda toetavad Eesti ühiskonna muudatustega harjunud linnakodanikud, samas kui liitumise vastu on maapiirkondade elanikud. Tehtud otsusel on päevapoliitikast kaugemale ulatuv mõju nii geograafilises kui ajalises mõttes, otsus ulatub üle Eesti piiride ja määrab meie koha maailmas.

Majandus

Ettevõtlik Eesti oli majanduselus kõneaineks mitmes valdkonnas. Rohkem oma liberaalse majanduspoliitika poolest ja seeläbi välisinvesteeriäte huviobjektina ning edukast tehnoloogilisest arengust.

Räägiti kolmest Balti riigist kui ühest majanduslikust regioonist, kus ollakse sõltuvad oma naabritest, peamiselt Skandinaaviast ja Venemaast. Liberaalne majandus, Eesti maksupoliitika, geografiline lähedus mitmetele suurtele Põhjamaades paiknevatele emafirmadele ja odav tööjõud meelitab paljude ettevõtete tootmise ületoomist Eestisse.

Päevaleht Le Monde kirjutab pikalt soomlaste elektroonikatehase Elcoteqi kolimisest Tallinnasse (10.12.02) ja Le Figaro kiidab Baltimaade sadamate aktiivsust.

Läänemere sadamate eeliseks on võrreldes Põhjamaadega odav tööjõud ja geograafiline lähedus Venemaale, asetsedes Venemaa läänesuunalise naftaekspordi teel. Transiit moodustab ligi 20% Balti riikide SKP-st, teisest küljest kontrollib Venemaa ka torutransporti ja raudteid. 1994. a kasutab Venemaa Balti riikide suhtes topelttolle, vastuseks väidetava Vene vähemuse halvasti kohtlemisele (Le Figaro 1.04.02).

Erastamisprotsessi liigsest intensiivsusest ja usalduse kaotamisest väliskapitali suhtes (*Les Pay l' Est dans le psychodrama de la souveraineté économique/ Idariigid majandusliku suveräänsuse psühhodraamas*. Le Figaro 2.09.02.) kirjutati ühel korral, seda Eesti Energia - NRG juhtumist lähtuvalt. Seejuures peeti erastamist kiireks ja edukaks pangandussektoris, kus kolm neljandikku Eesti pankadest on rootslaste kontrolli all (Le Figaro Économie, 12.12.03).

Tehnoloogiline areng

Mõlemas riigis pälvis tähelepanu e-valitsus ja selle ainulaadsus Euroopas. Belgia prantsusekeelne valloonde regioon tegi 2002. a juulis külaskäigu Eestisse ja tutvus muuhulgas e-valitsusega, nad olid üllatunud asja säärasest toimimisest ning otsustasid taolist projekti alustada ka Belgias (La Libre 18.07.02). La Libre kirjutab pikalt e-valitsuse projektist, selle toimimisest praktikas ja paberi- ning ajasäästlikkusest. Huvi tekitas ka parkimine mobiiltelefoni teel, mis on tehnoloogiliselt lahenduselt üks esimesi Euroopas.

Parkimine on tihti ülimalt keeruline toiming, sest parkimisautomaadid kas ei ole korras või ei leidu piletit, mida neisse panna või pole täpset raha. Kõlab kui õudusunenägu, kuid Eestis on see möödanik sest selles Balti riigis piisab parkimiseks mobiiltelefoni omamisest. Eesti on võtnud harjumuseks olla tehnoloogiavallas esirinnas (Le Figaro 4.11.02).

Eurovisiooni lauluvõistlus

Belgia päevalehes La Libre ilmus vahetult enne võistlust pikem lugu (*L'Estonie vise la reconnaissance européenne/ Eesti sihib Euroopa tunnustust* – La Libre-24.04.02). Kirjutatakse, kuidas Eesti näeb lauluvõistluse korraldamisega vahendit teha end kuuldavaks kogu Euroopas.

Üllatusvõit esitas väikesele kaasa-aegsele pealinnale tõelise väljakutse, sest pani kohustuse leida lisamiljonid eurod ürituse organiseerimiseks ja kannustas Eestit alustama kindlamalt kui varem ka oma mainekujunduskampaaniat. 1,4 miljonit eestlast loodavad, et laupäeval saavad nad Euroopas avastatud, seni on küllaltki vähe teatud olukorrast Ida-Euroopa väikeriikides (La Libre 24.05.02).

Sport

Mõlemad riigid kajastasid rattasporti selle tippsündmust Tour de France väga aktiivselt. 2002.. a tegi Tour de France'il ajalugu Jaan Kirsipuu, võites ühe raskema, 5. etapi. Prantsusmaal elav ja sealses võistkonnas sõitev Kirsipuu andis kõneainet oma ajaloolise teoga kõigis vaadeldud päevalehtedes. Le Figaro ja Le Monde (12.07.02) ei kirjutanud ainult eestlase võidust, vaid tema prantsuse keele oskusest, eelnevast karjäärast ja tema taastumisest samal aastal toimunud autoõnnetusest „Soome piiri lähedases Tartu alevikus“. La Libre (15.07.02) kirjeldab, kuidas Kirsipuu tegi ettevalmistusi oma vormi parandamiseks ja täiustamiseks enne edukat etappi.

Lühidalt pühendab Le Monde (22.07.03) leheruumi Lauri Ausi õnnetule surmale, kes tegi tähelepanuväärset karjääri oma kaasmaalase Jaan Kirsipuuga samas võistkonnas.

Rallispordi menukam eestlane Markko Märtin, kes pakkus 2003. a Jyväskylä rallil prantslasele Sebastian Loebile ja Marcus Grönholmile tugevat konkurentsi ja ning seega tähelepanu sealsele ajakirjandusele.

Markko Märtini revolutsioon. Suurepärane duell Marcus Grönholmi ja Markko Märtini vahel kestis pool rallit, kui esimene pidi tehniliste viperuste tõttu alla andma. Eestlane tunnistas: „Nüüd, mil olen selle saavutanud, võin võita kõikjal“ (Le Figaro 11.08.03).

Lisaks mainis Le Soir ära Eesti võitmatuse naistekandmise maailmameistrivõistlustel (Le Soir 6.07.02).

Rahvusvähemused

Venekeelse elanikkonna eluolu ja probleeme Eestis hakati rohkem kajastama 2003. a Le Figaro avaldas pika reportaaži Narvast (*La communauté russe se tourne peu à peu vers l'Ouest/ Vene kogukond pöörab end tasapisi Lääne suunas* – Le Figaro-15.09.03). Ajakirjanik Laure Mandeville annab pika ülevaate Narvast ja sealsete Vene elanike muredest.

Üle Narva jõe, vaid mõnekümne meetri kaugusel asub Venemaa, kuhu pääseb üle silla, millel seisavad tollijärjekorras veoautod. See piir peaks nüüd muutuma ELi välispiiriks. Nõukogude võim tõi Narvasse tuhandeid töölisi, kes asusid tööle suurtes tehastes õppimata ära eesti keelt. Pärast iseseisvumist muutus kõik. Mures oma ohustatud identiteedi pärast ning eelarvamustega vene vähemuse suhtes, kes moodustab umbes 40% rahvastikust, tehti väga ranged kodakondsusseadused (Le Figaro 15.09.03).

Narvas on paljud halli passi omanikud ja artiklis kajastub, et nad ootavad ELiga liitumist, lootes kodakondsusseaduste leevendamisele.

2004 – 2005 esinenud teemad

Välispoliitika

Euroopa Liiduga liitumine 2004. a mais andis meist kõneainet oma liitumispäeva tähistamise poolest. Le Monde kirjeldas, et paljud eestlased tähistasid liitumist labidas käes, kui ametkonnad kutsusid rahvast üles miljoni puu istutamiseks mai alguses liitumise tähistamiseks. Antoine Jacob kirjutab, et maa, mis pole kunagi tundnud puudust mändidest ega kaskedest, on viimase kümnendi jooksul seoses erastamisega kaotanud osa oma metsadest (Le Monde 15.05.05).

Selline eripärane tähistamine oli küllaltki tagasihoidlik võrreldes teiste uute liikmesriikide tähistamisega.

Le Figaro avaldas intervjuu Juhan Partsiga, mis tehtud ametlikul visiidil Pariisi. Intervjuus räägib peaminister, et eestlased ootavad ELilt palju, kuid on selge, et saadav kasu ei saabu koheselt. Ajakirjaniku küsimusele, kuidas reageerib Eesti Moskva

agressiivsele poliitikale Balti riikide suhtes, vastab Parts, et Eesti peab suhtuma sellesse propagandasse rahumeelselt (Le Figaro 11.05.05).

Le Monde annab lühiülevaate ära Euroopa Komisjoni volinikukandidaatidest, sealhulgas ka Siim Kallase karjäärist (11.02.04).

Väga palju kajastust leidis 9. mai Moskva kutse, kus Vladimir Putini kutsele tähistada Teise Maailmasõja lõpu 60. aastapäeva vastasid Eesti ja Leedu president eitavalt. Le Figaro arvates võib juhtuda, et Venemaal ei mõisteta Eesti ja Leedu otsust Moskvasse mitte minna. Seega on minevik takistusena Vene-Balti suhete normaliseerimise teel (Le Figaro 9.03.05).

Vaatamata lahkarvamustele, loodavad Eesti ja Läti kirjutada pärast 9. mai pidustusi alla piirileppe Venemaaga. Need dokumendid on oodanud alates 1997. aastast, kuna nende allkirjastamine on tänaseni jäänud poliitiliste takistuste taha (Le Monde 10.03.05).

Moskva tegi ootamatu otsuse võttes tagasi oma allkiri mais Eesti ja Venemaa vahel sõlmitud maismaa- ja merepiiri lepetelt. Otsuse oli tinginud Riigikogu poolt leppele lisatud preambula, mille kohaselt Eesti oli NL agressiooni ohver (Le Figaro 28.06.05).

Le Soir kirjutab samal teemal, et Balti riikidel on peidetud mälu, nad üritavad Moskvat panna tunnistama oma okupatsiooni (Le Soir 10.05.05). Ka La Libre teatab, et Eesti ja Leedu ei tähista 9. mail midagi, mõlema riigi presidendid loobusid Moskvasse sõidust (La Libre 8.03.05).

Piirilepe. Eesti piir on ühtlasi ELi ja NATO välispiir ja seoses sellega astus Venemaa Brüsseli suunas lootuses veenda eurooplasi lubama Vene kodanikele lihtsustatud juurdepääsu ELi riikidele. Piiriäärse Setumaa Eesti-poolne osa hääletas enamuses 2003. a ELi referendumil liitumise vastu, sest piir põhjustab elu keerukuse. Osa Setumaad elab Vene territooriumil, osa Eesti poole peal (Le Figaro 24.05.04).

Euroopa Parlamendi valimised

Lisaks kõmulisele uudisele tippmodell Carmen Kassi kandideerimisest poliitikuks, kirjutab Le Monde kuidas kikilipsust lahutamatu endine välisminister Tooma Hendrik Ilves valiti sotsiaaldemokraatliku partei nimekirjas europarlamenti (Le Monde 16.06.04).

Le Figaro kirjutab Carmen Kassi debüüdist:

Kui sedavõrd ilus naine nagu Carmen Kass tahab poliitikasse minna, siis tema poolt hääletamine on vähim mida me teha saame. Sellised naised annaksid masendavatele õhtustele teleuudistele veidigi pehmust (Le Figaro 13.11.04).

Lisaks annab Kassi debüüdist ülevaate ka Belgia päevaleht Le Soir (*Une top á l'Europe?/ Tippmodell Euroopas*. Le Soir 4.03.04).

Majandus

Siia alla kategoriseerisin teemad, mis kirjeldasid ühisraha euro kasutuselevõttu ja Eesti seost sellega. Kõik uued liikmesriigid võistlevad, kes saab enne ettevalmistustega valmis ja liitub esimesena euroga.. Kui enne toimus võidujooks liikmestaatusele, siis nüüd eurole.

Le Figaro kirjutab, et Eesti kavatseb ühisrahale üle minna juba 2007. a, kuigi enamikule riikidele on tähtajaks seatud 2008 - 2010. Euro kasutuselevõtuks on aktiivselt valmistatud kaks aastat ning Eesti on kandidaatriikidest hetkel sammule kõige lähemal (Le Figaro 3.05.04). Samal teemal julgustab Eesti tehtud edusamme ka Le Monde (5.05.04). La Libre toob uudisteagentuuri uudise, kus Euroopa Komisjoni raporti kohaselt on Eesti täitnud pea kõik majanduslikud kriteeriumis eurole kasutuselevõtuks (17.12.04).

Majanduse alla rühmitasin ka artiklid, mis puudutasid tööjõu vaba liikumist. Le Monde kirjeldas Soome ametiühingute liidust, mis juba viimased kolm aastat Tallinnas tegutsenud. See annab Soome tööle suundujatele infot kohalike tööjõuturust, töötajate

õigustest ja kohustustest. 2000. aastal läbi viidud uuring Soomes näitas, et sinna sooviks tööle sõita 400 000 eestlast (Le Monde 8.12)

Samas kirjutatakse ka Soome voolavast ebaseaduslikust tööjõust, mis saavad sinna läbi renditööjõu firmade läbi. Hoolimata Soome ametiühingute avatud infopunktist, töötab umbes 70% eestlasi Soomes mustalt (Le Monde 8.12.04).

Pärast liitumist määratud suhkrutrahvist kirjutas lähemalt La Libre (19.04.05).

E-valimised

Maailma esimeste e-valimistega ületas Eesti vankumatult välisajakirjanduse uudiskünnise. 16. oktoobril 2005 toimunud kohalike omavalitsuste valimised sai ID-kaardi abil teostada interneti teel. Seda teemat kajastati kõikides vaadeldud Prantsuse päevalehtedes.

Eestis hakati interneti kasutamist juurutama väga varakult ja nüüdseks tehakse seda ühiskonna kõikidel tasanditel, alates valitsusest lõpetades ääremaa küladega. Suur osa administratiivsest asjaajamisest on viidud internetti ning toimib seal väga edukalt (Le Monde 11.10; Le Figaro 12.10).

Kultuur

Le Monde'is ilmus intervjuu mitmekordse Nobeli kirjanduspreemia nominendi Jaan Krossiga. Usutleti tema elukäiku, kirjandusteoseid, mõtteid ja tundeid pärast iseseisvumist (Le Monde 13.08.05). 2005. a ilmus prantsuse keeles ka Jaan Krossi raamat „Paigallend“. Le Soir kirjutab Jaan Krossist kui Euroopa silmapaistvast kirjanikust, kes on üle elanud sõja ajal Saksa vägede sissetungi ja küüditatud Siberisse (Le Soir 29.04.04).

Le Figaro avaldab pika intervjuu Tõnu Õnnepaluga, kelle sõnul Eestis muretsetakse liialt palju oma identiteedi pärast. Et see on midagi, millest tuleb hirmsasti kinni hoida. Räägitakse ka Eesti kompleksidest (Le Figaro 27.07.05).

Ajalugu

Lähiajaloo sündmused nagu mälestusmärk Lihulas, selle ajalooline taust ja siseriiklik tegevus äratas Le Monde tähelepanu. Teises maailmasõjas natsistliku Saksamaa poolel nõukogude okupatsiooni vastu võidelnud eestlastele püstitatud mälestusmärk meenutab, et kommunism oli sama hävitav või veelgi hullem kui natsism (Antoine Jacob, Le Monde 10.09).

Eesti elu

ÜRO avaldatud raport annab Euroopale põhjuse muretsemiseks HIV leviku üle Ida-Euroopas. La Libre kirjutab, et Eestis kasvab raporti järgi viirusesse nakatunute arv plahvatuslikult, mis võib aeglustada nende riikide majanduslikku arengut (La Libre 10.2004). Ka Le Monde (19.02.04) teatab, et HIV-viiruse kõrge risk Idast ähvardab Euroopat.

Lisaks ÜRO raportile kirjutab Le Figaro narkokaubandusest, mis Venemaal aukartustäratav ning jõudnud kriminogeensete gruppide kaudu ka Balti riikidesse, need muutused peaksid olema alarmeerivaks ohuks Kesk-Euroopale (Le Figaro 26.04.04).

Le Figaro kirjutab demograafilisest probleemist ja vananevast elanikkonnast (Pealkiri *Si l'Estonie disparaissait.../ Kui eestlased kaoksid*. Le Figaro 21.04.04), millega Eesti alates taasiseseisvumisest silmitsi seisab.

Kui liita kokku küüditatud, läände põgenenud ning peale taasiseseisvumist lahkunud venelased, siis on Eesti elanikkond alates Teises maailmasõjast vähenenud 20%. Eesti rahvastiku taastootlus 1,2 last naise kohta on üks maailma madalamaid. (Le Figaro 21.04.04).

Autor jõuab tõdemuseni, et kui midagi ei muutu, võib Eesti elanikkond 2050. aastaks väheneda veel poole võrra ning sajandi lõpuks võime hoopis kaduda.

Samas ajalehes kirjutab samal teemal ka George Quioc, kes arvab, et demograafilise allakäigu takistamiseks tuleb Eestis kodanikke rohkem julgustada lapsi saama.

Turism

Ida-Euroopa riigid meelitavad turiste, tänu soodsaid reise pakkuvatele firmadele said Balti riigid tunda tõelist turistide voolu. Eestit külastavate turistide arv kasvab 2004. aastal 15% (Le Figaro 30.08).

Turistliku atraktiivsuse poole pealt on Balti riikidest koos kirjutatud kui uhke ja lopsaka loodusega maadest, mis on üle külvatud pisikeste puumajadega. Samas ei unustata ära erinevust, et kolm Balti pealinna on erinevad.

Kõik kolm räägivad oma keeles, neil on oma raha, oma piirid, oma iseloomulik karakter. Kolmel Balti pealinnal on oma hing, nad täiustavad üksteist ja sinna tasub reisida (La Libre 21.05.04)

3.6 Lugude väärtustamine

Mõlema riigi lehtedes väärtustati Eesti lugusid rohkem fotode, vahepealkirjade ja graafikaga, kui millegi muu väärtustava lisandiga. Teabegraafika ja fotod oli ülekaalus just teisel perioodil.

Kõikidel lehtedel on oma välja kujunenud rubriigid, lehe küljendus ja graafika lähtuvalt lehe iseloomust. Analüüs näitas siiski, et enim ilmus meist artikleid Euroopa ja maailma uudiste külgedel, järgnes majandus, sport ja kultuur.

Esiküljel oli Eesti vaadeldud perioodil neli korda – artikli pealkirja viit oli suhkrutrahvist, foto ilmus Jaan Kirsipuu võidust Tour de France etapil, enne 9. mai sündmuseid seoses Eesti-Vene ühise minevikulise ajalooga ja illegaalsest tööjõust Soomes.

Teabegraafikas domineerisid geograafilised piirkonna kaardid uutest liikmesriikidest ja Balti riikide regioonist. Artiklite pikkus oli väga erinev, enamasti laiendatud infoloost poole leheküljeliste tekstideni. Selle perioodi peale ilmus vaid üks üleleheküljeline lugu Eesti noorte andekusest ja ettevõtlikkusest.

Rohkem teabegraafikat ja fotosid kajastas Eestist Le Monde ja Le Figaro kui Belgia päevalehed.

3.7 Teksti liigid

Päevalehtedele omaselt moodustasid žanriliselt enamuse lugudest esimesel perioodil uudised ja laiendatud infolood, seejärel reportaažid ja olemuslood. Teisel perioodil olid esikohal laiendatud uudised, millele järgnesid uudised, olemuslood ja reportaažid.

3.7.1 Pealkirja ja teksti emotsionaalne varjund

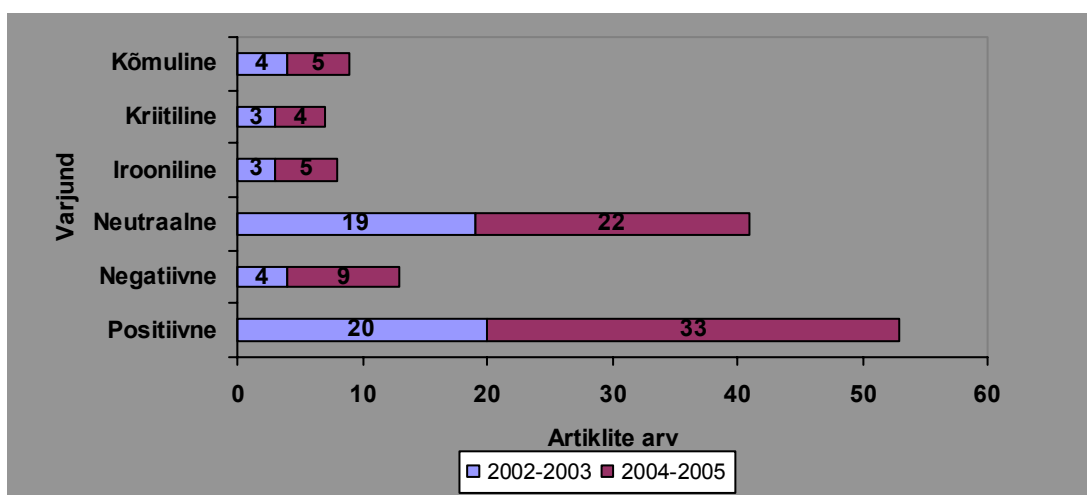
Läbi viidud analüüsis selgus, et 2002 - 2003. a olid pealkirjad enamasti neutraalsed ja seejärel positiivsed. Oli ka negatiivse tooniga pealkirju, kuid vähem iroonilisi, kriitilisi ja kõmulisi. Neutraalsetest pealkirjadega sel perioodil kodeerisin näiteks lühiauudised sisepoliitilise olukorra kajastamisest nagu *Riigikogu valimised*, *Uus peaminister*, *Toetus ELiga liitumisel* jne. Positiivsetest pealkirjadest olid *Informatsiooni kiirteed*, *Markko Märtni revolutsioon*, *Eestlased ütlesid JAH Euroopale*, *Eesti tuul Tallinnas* jne. Negatiivseteks jäid artiklid *Narva – tuleviku välispiiril valitseb skeptitsism*, *Idariigid majanduslikus psühhodraamas*, *Kruiiside kuritarvitamine* jne.

Teisel perioodil domineerisid positiivse tooniga pealkirjad neutraalsete üle. Võrreldes esimese perioodiga oli rohkem ka negatiivseid ja kriitilisi pealkirju. Selle perioodi positiivseteks pealkirjadeks olid *Uue Euroopa tiigrid*, *Eesti on juba lähedal*, *Eesti esimesed e-valimised*, *Kapitalismi avastamine*, *Neli uut liikmesriiki näevad Eurot 2007*, *Ajalooline päev Euroopas*, *Pikslitega piletid* jne.

Joonis 1.6 Pealkirja emotsionaalne varjund

Teksti emotsionaalne varjundi uurimisel selgus, et positiivse varjundiga lugusid ilmus teisel perioodil rohkem kui kümme lugu enam kui esimesel perioodil. Positiivse varjundiga artikleid oli ka kõige rohkem. Neutraalsed lood jäid peaaegu samale tasemele mõlemal perioodil, veidike tõusis negatiivsete, irooniliste, kriitiliste ja kõmuliste lugude arv (Vt joonis 1.7).

1.7 Teksti emotsionaalne varjund

4. Kvalitatiivne tekstianalüüs

Käsitlusviiside välja toomiseks on kasutatud sarnaselt kontentanalüüsile Prantsuse ja Belgia päevalehtedes ilmunud Eesti teemalisi artikleid aastatel 2002 - 2005. Valiku aluseks oli pikema ja kirjeldavama artikli kriteerium, kuna need sisaldavad rohkem infot ja emotsioone, kui lühemad ja neutraalsed tekstid.

Analüüsi tulemusena võib välja tuua esimese ja teise perioodi käsitlusviisid, esimesel perioodil 2002 - 2003. a enne ELiga liitumist esinenud käsitlusviisid ja liitumisjärgsel perioodil 2004 - 2005. a ilmunud käsitlusviisid.

4.1 Esimese perioodi käsitlusviisid

Esimese perioodi domineerivad käsitlusviisid olid Edukas Eesti, Muutuste kiirtee Eesti, E-Eesti ja Konfliktne Eesti.

Edukas Eesti

Antud käsitlusviis tuli analüüsis selgelt välja nii enne kui pärast ELiga liitumist. Eesti oli Euroopa jaoks justkui uus avastamist pakkuv maa, kelle liberaalne majanduspoliitika oli tõusujoonel ning kelle majanduselu reguleerivad seadused ühtlustusid ajapikku ELi seadustega. Viimane andis kindlustunde välisinvesteeringutele, kes suuremas osas tulid naaberriikidest. Põhjamaade investeeringud käivitasid majandusmootori ning majanduskasvu indikaatoreid võrreldi eelkõige Balti regiooniga, mitte Lääneriikidega. „Läänemere sadamad ei ole teisejärgulised, kauba transiidi maht on mitmekordistunud ja konkurentsieeliseks teise kalda sadamate ees on kuus korda odavam tööjõud“ (Le Figaro 1.04.2002).

“Balti riikide sadamad on geograafiliseks eeliseks ELi ja Venemaa vahel. Nende tegevus on jõudsalt arenenud tänu Läänest tulevatele rohketele välisinvesteeringutele.“ („Baltimaade panus uuele merelahingule” Le Figaro 1.04.2002).

Eesti edukus ja liberaalsus tõusis esile eelkõige teiste Balti riikide suhtes. Pikemalt on kirjutatud *Elcoteqist* ning autori sõnul on Põhjamaade tööstusfirmadele eelkõige ahvatlev Balti regiooni kvaliteetse tööjõu soodne hind. See faktor on määravama

tähtsusega kui maksuvabastused, mis iseenesest on samuti olulisteks põhjusteks regioni investeerimiseks (Le Figaro Économie 30.01.02).

Edukat Eestit peegeldasid ka noored ja ettevõtlikud Eesti noored. “Eesti on noorte ja andekate paradiis,” ütleb Tiina Väljaste (32) (“Eesti laste imejuured”, 21.05.2003) Artiklis räägitakse tublidest noorema põlvkonna eestlastest, kelle karjäärivõimalused on lihtsamad ja mitmekesisemad, kui näiteks nende vanematel.

“Siim Rõõmussaar on 22 aastane, räägib viite keelt ning juhib räppansamblit. Ta armastab oma riiki ning ei sooviks elada mitte kusagil mujal. Ta oskab hinnata ka Eesti praeguseks üle kümne aasta kestnud iseseisvust kuna tema sai endale auto, kui oli vaid 20 aastane, samas kui tema vanemad pidid autoostu ootama aastaid.” (“Eesti laste imejuured”, Le Monde 21.05.2003)

Arvatakse, et Eesti on majandustiiger, kus tööstusrevolutsioon on vahele jäänud ning riik jõudnud otse infotehnoloogilisse staadiumisse.

Eesti muutuste kiirteel

Selles käsitlusviisis selgub, et eesmärgi saavutamiseks ja musterlikuks ELi liikmeks saamiseks tuli Eestis läbi viia erinevaid muudatusi ja kohandusi. Tegevus on suunatud tulevikku kuidas Eesti omandab Euroopa reegleid. Vähesel määral esineb meie ja nemad või lääne-ida suhtumist, pigem kiidetakse juba saavutatut.

„Idariikide ühinemine ELiga nõuab ohverdusi ja muutusi. EL ei luba enam karu- ega ilvesejahti. Karujahist väljaspool siseriiklikus, majanduse ega sotsiaalsfääris ei ole Eesti muudatuste tegemisel puhanud. Maa on lõpuks eraldunud vanast idanaabrist ning oma väiksuses hoitakse ja hinnatakse eriti noori, kuigi kannatatakse tugeva populatsiooni vananemise all.“ („Lõpuspurt Euroopasse on külvanud takistusi”, Le Figaro 14.10.2002).

Eestlased on rahul Euroopasse minekuga, kuigi iseseisvuse aastatel on oma väärtus ning seniajani saavutatu kaob ajapikku. Muutusi nõuab muuhulgas ka identiteet, eurooplaste identiteet ajab eestlased ärevaks, sest rahva enese määratlemine on veel lahtine.

„Vabanemine kommunismiterrori alt on olnud suhteliselt dünaamiline ja toonud riigi kõikide eluvaldkondade renoveerimise. See on tugevalt stimuleerinud ka demokraatiat. Tuhandeaastase

ajaloo jooksul vaid 35 aastat suveräänsust ja juba minnakse uude ühendusse uute riikidega. See muutub mõnevõrra küsitavaks rahvusliku isiksuse absorbeerimisele.“ („Eesti tuul Tallinnas, Le Figaro 28.08.2003).

Ka euroreferendum oli oluliseks muutuseks Eesti ja kogu Euroopa jaoks, pärast teravaid debatte ühiskonnas anti nõusolek siseneda ELi. Ülekaalukat Jah tulemust peetakse väikeses riigis krooniks teekonnal Euroopasse.

„Pealinn Tallinn on pärast iseseisvuse saavutamist läbi teinud uskumatu metamorfoosi ning on praegu täis restorane ja mainekaid kõrgtehnoloogia ettevõtteid,“ („Eestlased ütlesid JAH Euroopale, Le Figaro 15.09.2003)

Väike Balti riik käib uut etappi oma ajaloos. Eesti rahvast peetakse dūnaamiliseks ja nupukaks, looduse armastajaks, euroopa hinge hindajaks. Eesti riiki arvatakse olevat tundnud piisavalt lõhestatud kohti ja ajaloolilisi kõikumisi. Eestlaste reserveeritud mentaliteeti peetakse palju lähemaks skandinaavlastele kui venelastele

„Tubli õpilane on hoolikalt valmistunud liidu liikmeks saama, pidades silmas eriti seadusandluse harmoneerimist. Riigile, kes pöörab Euroopas otsustavalt selja oma suurele idanaabrile, käivad suured panused: joon ida demarkeerimiseks ELis saab olema Eesti.“ („Millal Eesti end Euroopa suunas pöörab”, Le Figaro 18.02.2003).

Üheks suureks muutuste ajendiks oli Eurovisiooni üllatusvõit ja uue lauluvõistluse organiseerimine. Võit tekitas eestlaste hulgas šokilaine ning ELi pooldajate arv tõusis kõrgemale kui kunagi varem. Tänu muusikahuvile sai näidata, mismoodi üks Balti rahvas hingab pärast iseseisvuse saavutamist. „Paljud eurooplased ei ole kunagi rääkinud Eestist nii nagu nüüd, kui saavutati Eurovisiooni võit.“ („Eesti sihیب Euroopa tunnustust, La Libre 24.05.2002)

Euroskeptitsistlik Eesti

Vanade liikmesriikide mure oli euroskeptikute kõrge hulk Eestis enne ELiga liitumist. „Jah” ja „Ei” kampaania ja skeptikute mõjusfäär pani aktiivselt tegutsema ka kohaliku poliitilise eliidi. Ühiskonnas toimus elav diskussioon liitumise kasulikkuse ja kahjulikkuse üle ning poliitikud olid viimase minutini pingul enne referendumitulemuste selgumist. Le Figaro kirjutab eestlaste europeanismist ja

skeptitsismist. Referendumi eel kutsuti eestlasi üles mitte jätma oma riiki “halli tsooni” Venemaa ja ELi vahele, selgitades ELiga liitumise vajadust. Suur osa skeptikutest olid maaelanikud ja venekeelne kodanikkond. „Rahvas, kes tuntud oma pragmaatilisuse poolest, ei tea enam, kelle poolt hääletada.” („Eestlased ütlesid JAH Euroopale, Le Figaro 13.09.2003).

„ELiga liitumist pooldavad linnades elavad üldjuhul haritumad eestlased, kes on kohanenud Eesti ühiskonnas toimunud suurte muutustega ning võtnud osa ettevõtete erastamisest. ELiga liitumise vastu on vähem haritud, reeglina mahajäänud piirkondades elavad eestlased, kes on ultraliberaalsete majanduse ohvrid ning kardavad ELi regulatsioone.” (“Referendum ELiga liitumiseks”, Le Monde 15.09.2003)

E-Eesti

Eestit peetakse nüüdisaegse tehnoloogia kasutamises kõrgelt arenenuks. Muutused toimuvad kiiresti ning tehnoloogiliste teenuste kvaliteet muutub üha paremaks. Teises perioodis on tehnoloogia arengule rohkem tähelepanu pööratud. Esimeses perioodis aga imestavad ja kiidavad prantslased ja belglased mobiiltelefoniga parkimise teenuse üle.

„Parkimisautomaadid on tihtipeale korrast ära või ei leidu piletit, mida neisse panna või pole täpset raha. Kõlab kui õudusunenägu, kuid Eestis on see möödanik, sest selles Balti riigis piisab vaid mobiiltelefoni omamisest ning kõik saab korda.“ („Informatsiooni kiirteed”, Le Figaro 4.11.2002).

Eesti on võtnud harjumuseks olla tehnoloogia vallas esirinnas. 1999. aastal oli Eesti esimene riik, kus oli võimalik isiku asukohta GPS süsteemi abil määrata, kahe aasta pärast oli Eestil e-valitsus. Tänapäevaks kasutab 34% Eesti elanikest internetipanga teenuseid ning 90% panga- ja 50% börsitehingutest tehakse interneti teel (La Libre 16.11.2002).

Konfliktne Eesti

Selle käsitusviisi tagamaad ulatuvad kaugele minevikku. Tähelepanu äratas Eesti keerukas kodakondsuspoliitika, piiritüli Venemaaga ja vene vähemuse olukord. Prantsuse lehtedes ilmus reportaaže Narvast ja seal elavast vene kommuunist, kes loodavad kodakondsuse taotlemise normide pehmendamisele Euroopa Liidus.

„Venelaste olukord on konfliktne ja nad on väga halvasti integreerunud Eesti ühiskonda. 200 000 venelast on ilma jäetud Eesti kodakondsusest kuna nad ei ole järginud seadusi eesti keele kui seadusliku keele omandamiseks. See on väikese riigi kohta väga halb näitaja. “ („Eesti tuul Tallinnas”, Le Figaro 28.08.2003).

Kirjutatakse, et vene vähemuste olukord Eestis on juba palju aastaid pingete põhjustajaks Venemaaga ning tänaseks on selle tagamaad ulatunud ka mitmetesse Euroopa institutsioonidesse (nagu OSCE), kes nõuab Eestilt kodakondsusseaduse leevendamist. Arvatakse, et oma identiteedi pärast muretsevad ja eelarvamustega eestlased tegid vähemustele meelega ranged kodakondsusseadused.

„Taasiseseisvumisest alates on kodakondsuse saamise eelduseks eesti keele oskus. Selle tulemusena elavad 200 000 elanikku nagu eikellegimaal, neil pole ei Eesti ega Vene kodakondsust.” („Katrín Saks unistab eestlaste ja venelaste lepitamisest, Le Monde 8.10.2002).

Kuna suure naabri Venemaaga on Eestil 294 km ühist piiri, muudab see rahvusvähemused regioonis tundlikuks teemaks. Intervjuus kunagise rahvastikuministri Katrin Saksaga rõhutatakse head diplomaatia- ja läbirääkimisoskust Venemaaga, mida vaja integratsiooni strateegiast tulenevate probleemide lepitamiseks. Prantsusmaa tähelepanu meie vähemuste kirjeldamisel on seletatav selles riigis endas oleva väga kirju etniliste grupi olemasoluga.

Paljud artiklid kirjeldasid Eestit, kui endist Nõukogude Liidu osa, kes nüüd naudib oma iseseisvust, kuid kelle pärandiks on Kirde-Eesti vene vähemus ja sealsed piirkonnad. Räägitakse kuidas Narva, kunagine kaunis barokne linn, muutus pärast Vene vägede tulekut ideaalseks kohaks võõrtööliste sissetoomiseks.

„Kirde-Eestit nähti kui ideaalset kohta venelaste sisse viimiseks, et sundida riiki nõukogude reaalsusega. Pärast sõda tuli Narvasse tuhandeid töölisi, kes olid enamasti vähe haritud ning asusid tööle suurtes tehastes, vaevumata ära õppida Eesti keelt. Kuid kui Balti riigid iseseisvusid, muutus kõik.” („Vene kommuun pöörab end Lääne suunas”, Le Figaro 15.09.2003)

Majandusliku ja sotsiaalse psühhodraama Eesti

Seda käsitusviisi näitasid mõned vähem optimistlikud majandus- ja sotsiaalelu puudutavad artiklid.

Arvatakse, et Eestis toimunud arvukad erastamisprotsessid ja kaheldava usaldusväärsusega välisinvesteeringud asetasiid „Eesti majandusliku suveräänsuse psühhodraamassekoos teiste Kesk- ja Ida-Euroopa riikidega.“ (Le Figaro 2.09.2002).

„Näiteks Eesti Energia – NRG erastamisprotsess näitas, et viimase kümne aasta jooksul on toimunud nendes riikides erakordselt kiire erastamine ning seetõttu vajatakse hingetõmbeks aega. Praegusel hetkel valitseb majanduse vajaduste ja valijate vastuoluliste huvide vahel keeruline tasakaal, kuid siin võib olla tegu ka kodanike teravnenud rahvustundega. Valitsuse jaoks on oluline seda mitte rikkuda, pidades silmas eesootavat referendumit ELiga liitumise küsimuses.“ („Idariigid majandusliku suveräänsuse psühhodraamas”, Le Figaro 2.09.2002).

Pärast aastaid ultraliberaalset majanduspoliitikat, soovib Eesti eliit saada kasu Euroopa sotsiaalpoliitikast, et tuua maa välja „kiire arenguga kaasnenud sotsiaalkriisist” („Eestlased ütlesid JAH Euroopale”, Le Figaro. 15.09.2003).

Ka mõned narkomaania ja AIDS-i levikut puudutavad artiklid näitavad Eesti sotsiaalelu kriisi. Kuigi neid ilmus vaadeldavates lehtedes vähe, peamiselt lühiuudistena, siis ei pidanud vajalikuks seda eraldi käsitusviisena välja tuua.

„HIV-viiruse epideemia plahvatas Ida-Euroopas ja laieneb pidevalt. Eestis on uute HIV-viiruse nakatunute arv kasvanud aastaga 278% võrra, tõustes 390-lt (2000. a) 1474-le (2001. a). Nakkusekandjateks on tavaliselt noored narkomaanid, kellel on oht nakatada oma kaaslasi ja seega suuremaid rahvahulki.” („HIV-viiruse plahvatuslik levik Ida-Euroopas”, Le Monde 3.07.2002)

Pisikese Eesti kiire aiosi levik alarmeerib Euroopat, kuna on üks väledamaid maailmas. Kardetakse, et see võib aeglustada majanduse arengut.

4.2 Teise perioodi käsitusviisid

Teisel perioodil suurenes mahult E-Eesti käsitusviis, lisandusid ELiga ühinemise seotud aspektid ja eestlaste tubliduse käsitusviis. Jätkus Konfliktse Eesti käsitusviis, kuid rohkem segaste piirisuhete ja 9. mai pidustuste teemal.

Edukas Eesti

Võrreldes esimese perioodiga on lähenemine sellele käsitusviisile muutunud. Edukast Eestist kirjutatakse enne ELiga liitumist, kus meid tõstetakse esile ja kirjeldatakse teiste liituvate riikide kontekstis. Seda nii majandusartiklites, kui ka Eesti elu kirjeldavates lugudes.

„Eestlased meenutavad meelsasti, et enne Teist Maailmasõda oli Eesti SKP Soome omast suurem. Balti- ja Põhjamaade suhted on olnud keerulised juba viimased tuhat aastat tänu rivaalitsemisele ja erinevate liitude sõlmimisele. Kuid täna on Soome Eesti esimene kaubanduspartner ning Rootsi suurim välisinvestor.” („Baltimaad on uuendatud tänu Skandinaaviale”, Le Figaro 14.04.2004)

Majanduslikest infrastruktuuridest rõhutatakse sadamate tähtsust sarnaselt esimese perioodiga. Tallinna Sadamat peetakse Eesti majanduse arteriks ja kaubanduse ristteeks Põhja-Euroopa, Saksamaa ja Venemaa vahel. Koos teiste uute liikmesriikidega on Eesti pannud idast puhuma Euroopa reformituuled. Liitujad on tekitanud lausa väikese tormi, vähendades makse mis muudab majanduse konkurentsivõimelisemaks. Majanduse arengut näidatakse tihti numbrite kaudu.

Eesti heal tasemel arvestatav infrastruktuur, telekommunikatsioonid ja informaatika on pannud suured välisettevõtted looma Eestisse oma mitmed tütarfirmad. Nii näiteks asuvad Tallinnas hotellikett Hiltoni reserveerimiskõnede kõnekeskus, mitmed Elcoteqi ettevõtted ja Skandinaavia lennufirmade harukontorid.

„Ettevõtjaid meelitab Eestisse eelkõige tööjõu kvalifitseeritus ning töötajatele tehtavad väikesed väljaminekud. Jõuline majanduskasv ja elatustaseme vahe vähenemine Lääne-Euroopaga teeb kõnekeskuste siia paigutamise ettevõtjale atraktiivseks veel kümneks-viieteistkümneks aastaks.” („Balti riigid meelitavad kõnekeskuseid”, Le Monde 17.05.2005)

E-Eesti

Eesti ainulaadne e-valitsus pälvis huvi mõlema riigi lehtedes. Just see, et kõrgtehnoloogiaga on varustatud ühe väikeriigi riigikantselei ning ministrid viivad istungeid läbi arvutiekraanide vahendusel.

„Valitsuse infovood on koondatud terminali, millele ei pääse ligi keegi üleliigne ning mis jõuab kiiresti iga ministrini. Ministrite laudadel pole ühtegi paberit, nad istuvad oma ultramodernsete arvutiekraanide taga ning jälgivad istungisaali seinal asuvat päevakorda. Tulemuseks on ökonoomne paberimajandus ja aja kokkuhoid.” („Eesti”, Le Figaro 24.04.2004).

Lisaks on kiiduväärt ja huvipakkuv ka nende valdkondade tehnoloogiline revolutsioon, mis Euroopas väga populaarsed ei ole.

„E-vabariik Eesti on esimesi riike, kes rajas maksudeklaratsioonide *online* esitamise. Eesti soosib kõrgtehnoloogia arendamise strateegiat ning innovatsiooni areng on üks riigi prioriteete”, („Uue Euroopa tiigrid”, Le Figaro 27.04.2004)

2005. a oktoobris toimusid Eestis esimesed e-valimised, teadaolevalt ka esimesed maailmas. Järjekordselt tõdeti, et Eesti on tehnoloogiate kasutamisel üks ELi arenenumaid riike. Eestis hakati interneti kasutamist juurutama väga varakult. Juba mõned aastad tagasi olid kõik koolid varustatud internetiga ning eelkõige vanuritele mõeldes korraldatakse tasuta arvutikursuseid.

„Eestis on kiirete internetiühenuste arv üks kõrgemaid Euroopas. Nüüd oli võimalik kõigil elektroonilist ID-kaarti omavatel võimalus osaleda kohalike omavalitsuste valimisel interneti teel. Valitsus kolis oma paberitega võrku juba viis aastat tagasi. Uute tehnoloogiate kasutamisel ollakse ELi arenenumaid riike.” („Kohalikud valimised: Eesti hääletas Interneti teel”, Le Monde. 11.10.2005)

SMSi teel ostetav ühistranspordi pilet oli uudne Belgia ajakirjanduse jaoks („Pikslitega pilet”, La Libre 21.02.2004)

Töökas Eesti

Eestlaste töökust ja ettevõtlikust hinnatakse kõrgelt. Tõdetakse, et kuigi Eesti jäi pärast kommunismi laastatuks, on aidanud inimeste töökus ja kohusetundlikkus saavutada palju. Seda peetakse värskendavaks tuuleks vanadele Lääne-Euroopa linnadele.

„15 aastaga saavutatud kapitalism on vaev ja töö. Eestis hinnatakse dünaamikat, paindlikkust ja töötatakse meeletult. Tihti töötatakse paaril kohal korraga, et endale paremat elu võimaldada. Siin ollakse entusiastlikud ja ei loodeta heaolühiskonna iseeneslikule tekkimisele.” („Uue Euroopa tiigrid”, Le Figaro 27.04.2004).

Ettevõtlikkus ja töökus oli läbi põimitud integratsiooni teemalistes artiklites. Näiteks tutvustati pikalt Eesti keelekümbelse projekti ja kuidas venelastele õpetatakse riigikeelt. Keelekümbel peaks aitama õpilastel end vabalt väljendada võõrkeeltes, säilitades emakeele oskuse („Eestlaste keelekümbel”, Le Monde 2.02.2004)

Töökatele eestlastele viidati ka liitumispäeva tähistades, kui eestlased istutasid kahe nädala jooksul miljon uut puud. „Paljud eestlased tähistasid liitumist labidas käes, kui teised rahvad pidutsesid niisama,” („Euroopa pidustused”, Le Monde 15.05.2004). Samas artiklis kirjutatakse, et „maa, mis pole kunagi tundnud puudust ei mändidest ega kaskedest, on viimase kümnendi jooksul seoses maade privatiseerimisega näinud osa oma metsa kadumas”.

Euroopalik Eesti

ELiga liitumine ei ole Eestit segi paisanud. Hoolimata ajaloo keerdkäikudest ja ELi liikmeks astumisest, peetakse Eestit pilti rahulikuks, rohelseks ja külluslikuks. Neil on küll komme liigitada ennast „väikeste” hulka ja mõnikord enda suurust vähendada. Eesti elu peetakse huvitavaks ja inimest järjest enam avatumaks. Näiteks peetakse üheks euroopalikkuse näitajaks head inglise keele oskust ja muuhulgas ka

kohvikukultuuri. „Kohvik on esimene märk, et oleme Euroopas,“ arwab noor ajakirjanik Sigrid („Skeptitsism on eestlaste hea laps“, Le Figaro 27.07.2004).

Le Monde kirjutab, et eestlased ise nimetavad end pigem põhjarahvaste hulka kuuluvaks. Seda sümboliseerivad kõige sagedamini soomlased, kuuludes samasse keelegruppi, mõistavad need kaks rahvast enam-vähem teineteise keelt.

„Nõukogude ajal oli Soome televisioon eestlaste jaoks aknaks Läände. Eestlased on tänulikud, et jagavad põhjanaabritega sarnast tagasihoidlikku, kuid kangekaelset iseloomu ning kirge uute tehnoloogiate järele.“ („Baltlaste mitmekesisus“, Le Monde 29.04.2004).

Ilmub ülevaatlikke artikleid Eesti elust, kus iseloomustatakse Tallinnat väikse keskaegse peidupaigana, milles tunda renessansi hõngu. Eesti liigub varjust välja valguse kätte ja on ühe vähem reserveeritud, sinna hingega maale soovitatakse reisida.

Konfliktne Eesti

Liitumisjärgselt kirjutasid paljud artiklid segasest Eesti-Vene piiriläbirääkimistest. Mõned lood kajastasid piiriäärsete elanike eluolu, keda prantsusekeelne ajakirjandus pidas selle piirisuhte ohvriks. Eestlasi on küll peetud rahvaks, keda riigipiir kunagi ei jaganud, kuid tegelik olukord on teistsugune. Näiteks Setumaa ja setud on eraldatud piiriga ning nende igapäevaelu on seetõttu suhteliselt keerukaks, sest osa suguvõsast elab Venemaa territooriumil ja osa Eesti alal.

Piiriläbirääkimiste ja Eesti-Venemaa suhete selginemine ootas laienemist ja Euroopa Liidu sekkumist. Põgusates jutuajamistest kohalikega selgub, et vene vähemus ootab Euroopa Liidu liikmeks saamist, sest siis avanevad piirid ja Eesti pöördub tagasi Euroopasse.

„Raske on ette kujutada, et seda halli hingetut hoonet Narvas, mis praegu täidab Eesti ja Venemaa vahelise piiripunkti ülesandeid, kutsuti „Punaseks täheks“ ja selles tegutses linna ilusaim kino. Kummalgi pool piiripunkti laiub kaks gigantset keskaegset kindlust, millest ühe jõulisus ja teise graniidist lihtsus seisavad silm silma vastas teine teisel pool jõge. Need meenutavad, et Narva ja Ivangorod on olnud sajandeid lahinguväljaks rahvaste ja võimude vahel.“ („Narva-Ivangorod mööda piiri“, Le Monde 29.04.2004)

Segastest piirisuhetest kirjutamise aktiivsust mõjutab oluliselt 9. mai kutse äraütlemine. Prantsusmaale ja Belgiale on see suhteliselt üllatav, kuidas väikesed Balti riigid julgevad Venemaa kutsest keelduda ja 9. mail mitte midagi tähistada.

„Ajalugu ei ole valejutt sündmustest, mida ei ole kunagi toimunud, ei jutusta inimestest, keda ei ole kunagi olnud. Balti piirkond ja Eesti ootavad oma okupeerimise tunnistamist Venemaa poolt. Sõja lõppemine tähendas nende riikide jaoks okupatsiooniaastate algust.” (“Ajaloo tõde”, Le Soir 06.05.2005)

5. Diskussioon ja järeldused

Käesoleva töö tulemused näitavad, et kahe riigi päevalehed kajastavad Eestit suhteliselt harva, distantsilt ja enamasti üldistel teemadel. Domineerib positiivne ja neutraalne lähenemine, sest geograafiline, kultuuriline ja majanduslik taust pole väga mõjusad ega paraku ka siduvad võrreldes Eesti kajastamisega naaberriikide meedias. Tähelepanu osutamisel on geograafiline lähedus ja mõjukus määrava tähtsusega. Euroopa Liidu vanu ja suuri liikmesriike kajastatakse nendes lehtedes oluliselt rohkem kui uusi väikeseid liikmeid, kuna esimesed on mõjukad ja suure sõnaõigusega nii poliitikas, majanduses kui ka kultuuris. Kuigi Euroopa Liidu integratsiooniprotsess vanade *versus* uute riikide on pärast ulatuslikku laienemist 2004. a läinud edukamalt ja valutumalt kui esialgu kardeti.

Võib öelda, et Prantsuse ja Belgia meedia konstrueeris Eestist kaks pilti, positiivse ja negatiivse kallakuga. Negatiivne pilt oli küll suhteliselt väheesinev, kuid siiski olemas just esimesel perioodil. Pärast laienemist võidutses positiivne hoiak. Tulevase liikmesriigina oli Eesti ohtlik narkootikumide kõrge tarbimise ja HIV-viiruse levikuga, see alarmeeris Lääne-Euroopat ja andis Eestist negatiivse pildi. Konfliktset Eestit esindas ülekaalukalt rahvusvähemuste teema ja keerukas kodakondsuspoliitika. Vähemusrahvuste probleemide kajastamise rohkuses ei ole mõtet süüdistada välismaailma uudishimulikkust või pahatahtlikkust.

2000. a Tartu Ülikooli poolt läbi viidud eestlaste tolerantsuse uuring näitas, et rahvuslikud stereotüübid ja barjäärid olid sel hetkel küllaltki tugevad (Pettai 2000). Nüüd, Euroopa integreerumise käigus on need barjäärid ehk nõrgenenud, kuid juba tekkinud stereotüübid ja hoiak mingi rahvuse suhtes kaovad visalt. Lisaks võib tähelepanu suurenemise põhjenduseks tuua Prantsusmaa ja Belgia enda mitmekesise rohke vähemustest elanikkonna, mille ohjamisega nende sisepoliitika pidevalt maadleb.

Pärast laienemist on Balti riigid uute liikmetena suutnud end Euroopasse tagasi pöörata ja edukalt taastanud rahvuskuuluvuse. Tänu ELi liikmelisusele on Eesti staatus rahvusvahelises meedias tõusnud, vähemalt tuginedes Prantsuse ja Belgia meediale on meil õnnestunud vabaneda kõnekujundist “endine nõukogude vabariik”. Selle asemele

sai Eesti palju varjundirikkama pildi uue Euroopa eesrindliku tiigrina. Kiired ja edukad ettevalmistused ELiga liitumiseks andis Eestile musterrügi tiitli, kiidetakse majanduse arengut, kirevat kultuurielu, sportlikke saavutusi, tehnoloogilisi arenguid. Austatakse eestlaste ettevõtlikkust ja töökust. Ajakirjanduse maalitud pilt oli edukast, püüdlisest ja huvitavast Eestist, kohati küll kultuuriliselt kaugel, kuid mitte Eestist kui Ida-Euroopa tüüpilisest maast. Prantslastele ja belglastele jääb Eesti ikka veel küllaltki kaugelt ja arusaamatuks riigiks, ehkki olukord viimase viie aasta jooksul on oluliselt paranenud ja hoiak on toetav.

Euroopa Liidu liikmelisus mõjutas Eesti pildi kujunemist positiivselt. 129 analüüsitud artikliühiku põhjal oli tähelepanu muutus Eesti suhtes kahes ajajärgus: 2002 - 2003 kui Euroopa Liiduga liitumiseelne periood ja 2004 - 2005 kui liitunud liikmesriik. Liitumiseelisel perioodil kirjutati meist rohkem kui Balti riigist, kes teeb samme ELi liikmeks saamiseks, liitumisjärgsel perioodil pöörati rohkem tähelepanu meie ajaloo, minevikule endise Nõukogude Liidu vabariigina ja rahvusvähemuste probleemidele. ELi uued piirkonnad ja regioonid on lühikese aja jooksul ümber struktureerinud oma rahvusvahelise ruumi postkommunistlikest riikidest üheks Euroopa osaks, avanud end Euroopale.

Liitumisjärgselt on mõlemad vaadeldud riigid liikunud Eestile ruumisuhetelt lähemale. ELi liikmelisus on vanade liikmesriikide meedia pannud arvestama uute tulijatega. Eesti suhtes näitab seda asjaolu, et artiklite rohkus ja teemade ring mitmekesisus prantsuse keelses meedias pärast liitumist. Kuigi stereotüübid seal eestlaste ja Eesti kohta pole nii kinnistunud kui näiteks Rootsis, tulevad samad teemad teatud aja möödudes uuesti kirjutamisele.

Seega oli Euroopa Liiduga ühinemise perspektiiv Eestile otsustavaks teguriks, sest mida lähemale liitumispäev tuli, seda rohkem oli infot Eesti kohta. 2004. aasta kevadel oli kulminatsioon, ajakirjanikud suunati osavalt positiivsete teemade juurde, mis näitasid Eesti dunaamilisust ja ajaga kaasaskäimist. Kohati oli näha ajakirjanikega manipuleerimist ja teatud määral potjomkinluse tunnuseid, näiteks kui räägiti TOM-nimelisest veebikeskkonnast (Tamme 2004).

Eesti pilt Prantsuse ja Belgia ajakirjanduses on pigem positiivne, neutraalne ja suhteliselt ühekülgne võrreldes ajakirjandusosakonnas läbi viidud teiste samalaadsete pildi-uurimustega naaberriikide pressis. Välismaailmaga suheldes rõhutatakse positiivseid külgi ja negatiivsed jäetakse tahaplaanile. Selle oht või peituda enesega liigeses rahule jäämises, kuna seda positiivset ühepoolset pilti hakatakse pidama tegelikkuseks.

Kokkuvõte

Selle töö alguses taheti teada missuguse pildi on Eestist esitanud Belgia ja Prantsuse päevalehed aastatel 2002-2005. Eesmärk oli selgitada Eesti pildi olemasolu ja olemust Prantsusmaa suurimates päevalehtedes ning Belgia prantsusekeelsetes päevalehtedes enne ja pärast ELiga liitumist. 1994. a algas Euroopa Liidu liitumiskõnelustega nüüd juba kauge ajaloona tunduv Euroopasse minek. See tõi dekaadi jooksul kaasa arvukad muutused Eesti elus, mida omakorda ilmestasid Eestist rääkimine ja meie kaasarääkimine Euroopa rahva hulgas.

Teoreetilises osas on autor toonud rahvusvahelise sotsiaalse ruumi muutuse, ruumisuhete distantsid ja suhete aktiivsuse uuritavate riikide näitel. Kuna meedia mõjutab oluliselt inimeste maailmapildi ja ettekujutuste kujundamist, siis on ajakirjandusel pildi loomisel, selle tekkimisel ja säilitamisel väga tähtis roll eelkõige rahvuslike stereotüüpide edastajana.

Meie ettekujutus enesest on tihipeale liiga äärmuslik: kas liiga kriitiline või põhjendamatult positiivne. Välisajakirjanduses loodud pilt on peeglik, peegeldus meist, meie elust ja tegemistest. Oma mõtteis loodud pildist iseendast ja peegelpildist saame neid kõrvutades endid objektiivsemalt hinnata. Aja möödudes inimeste huvi ümbritsevasse maailma muutub, sündmused tekitavad uut huvi riigi vastu ning see puudutab muutusi oma maal ja individuaalset kogemust.

Antud uurimistöös oli Eesti pildi konstrueerimiseks vaja teada saada, millised olid põhilised teemad Eestist kirjutades, kui tihti ja millise tooniga meist kirjutati, millised olid käsitusviisid ja erinevused periooditi. Kontentanalüüs aitas kokku panna Eesti pildi olemasolu ja välja tuua põhilised teemad. Selgema ja teravama pildi loomiseks oli vaja teostada ka kvalitatiivne tekstianalüüs, et välja tuua Eesti suhtes domineerinud käsitusviisid stiililiste ja sõnastuslike iseärasuste põhjal.

Uurimistulemustest selgus muuhulgas artiklite läbiv joon, et Eestist kirjutati kui riigist Balti regioonis, eraldamata teda Lätist või Leedust. Sarnase tulemuse sai ka Kristel Vaino (2004) oma magistritöös, kui uuris Eesti pilti Rootsi ajakirjanduses erinevatel perioodidel. Välispress ei tee suurt vahet, et tegemist on kolme eraldi riigiga, kel oma

erinev keel, väärtused ja kultuur. Enamasti on pealkirjas või alapealkirjades mingi sõnaühend Balti riikide kohta ja alles pikemal lugemisel selgub, et enamik artiklist puudutab Eestit. Vaadeldud artiklite teemadest domineerib selgelt poliitika ja majandus koos neutraalse ning positiivse lähenemisega, kuid kirjutatakse palju ka kultuuri ning sotsiaalsetel teemadel. Negatiivseid sündmusi kajastatakse küllaltki vähe. Euroopa Liidu laienemine mõjus kirjutamise intensiivsusele väga aktiivselt, tõstes vahetult enne liitumist ilmunud Eesti teemaliste artiklite hulga kõige kõrgemale tasemele aastate ja kuude lõikes. Artiklite rohkuselt ja teemade mitmekesisuselt võis selgelt välja tuua ka kaks erinevat perioodi, ELiga liitumiseelne ja liitumisjärgne etapp.

Eestist kirjutatakse väljaspool meie riigipiire mõistagi riigiti erinevalt. Geograafilisest ja geopoliitilisest loogikast lähtudes kajastatakse meid rohkem naaberriikide ajakirjanduses ning tuginedes siin ajakirjandusosakonnas tehtud välisajakirjanduse uurimustele on teemadering välja kujunenud suuresti nende riikide huvidest lähtuvalt. Kui meie põhjapoolsed naaberriigid kirjutavad seoses Eestiga enam kultuuri, majanduse ja spordi teemadel, siis näiteks venelased keskenduvad rahvusvähemuste ja õigeusku puudutavatele teemadele.

Euroopa on Eestile olnud avatuse, ratsionaalsuse ja modernsuse sünonüüm. Euroopa riikide institutsioonide koostöö on muutnud ruumisuhteid ja vaimset pilti nii Kesk- kui ka Ida-Euroopas. Vaadeldud töö raames muutub Eesti Euroopale arvestatavaks koostööpartneriks, meist teatakse ja meist tahetakse rohkem teada.

Välisajakirjanduses esitatud pildid peaksid meile suure tähtsusega olema kasvõi seetõttu, et ükski uudis eestlaste saavutustest ja tegemistest ei jõuaks kellegi kõrvu, kui hiiglasliku trükiarvuga väljaanded seda ei kajastaks. Eesti ühiskonna sõlmede lahkamine välisajakirjanduses on mõnes mõttes selgem ja erapooletum kui kodumaises ajakirjanduses. Eesti jaoks on maailm muutunud avatumaks ja ka Eesti ise on maailmale muutunud huvitamaks.

Summary

The Image of Estonia in French and Belgium Daily Newspapers 2002-2005

In this bachelor thesis the author wanted to find out what kind of image Estonia had in French and Belgium newspapers during the period 2002 - 2005. The aim of this research paper was to explain and illustrate the existence and character of the image of Estonia in the biggest quality newspapers in France and French newspapers in Belgium, before and after the accession to the EU. From 1994, the start of the accession negotiations until today, Estonia have had numerous extensive transformations in its life which was complemented by the increasing discovery of our country in Europe.

To find out how the image of Estonia looked like, the main research questions were: What kind of change in attention Estonia had in these newspapers in this particular period? What were the main approaches to Estonia? What changes have there been in the intensity of articles with regard to Estonia's accession to the EU? What kind of image of Estonia can be identified in the old EU member-states press?

The author found it relevant to rely this thesis on the studies of international social space. As media is one of the most influential factor to shape pictures in people's heads, journalism has an important role to create and maintain the formation of image which involves also transmission of stereotypes.

Our ideas about our self-image tend to be quite often very extreme: whether too critical or unfoundedly positive. The image created in foreign journalism is therefore as a mirror, a reflection from who we are, our lives and performances. It helps us to evaluate ourselves more objectively compared with the pictures in our heads.

Foreign press writes about Estonia very variously. To rely on the geographical and geopolitical logic, it is clear that our adjoining countries pay more attention to Estonia's life than others. For example: while nordic neighbours write about Estonian culture,

economic affairs and sport, Russian press tend to focus more on ethnic minorities and orthodox topics.

This work is based on content analysis and also qualitative text analysis. The content analysis helped to answer main research questions posed in the beginning but it was necessary to take a deeper look in the articles and to find out if there were any dominant power relations hidden in the texts. Altogether 129 articles were analyzed from 2002 until 2005. There were only articles selected with the word Estonia or words related to Estonia (like Tallinn, Estonienne etc) in their heading.

Study found out that according to the degree of attention paid to Estonia there can be two different periods distinguished: 2002 – 2003 as pre-accession period to the EU and 2004 – 2005 as full and equal member state in the EU. Main difference appeared in the amount of published articles and variety of topics. Analyzed articles showed that major topics were politics and economic affairs, less culture and social life with neutral and positive approach, while negative events occurred quite rarely. Enlargement of the European Union had very active impact on articles publishing intensity, A month before the accession Estonian-related articles increased to their highest point.

In the old EU member states written press we can distinguish specific subjects related to Estonia. The most recurrent topics in the foreign press during last five years were „return to Europe” and „formation of consciousness in the Baltic States” Problems in Estonian society seem to be reported somehow more transparent and neutral than in our own press.

In summary the results of this paper show that French and Belgium daily newspapers reflect Estonia relatively seldom and mostly in common topics. The most obvious approaches were neutral and positive, although geographical, cultural and economical background are different compare with Estonian image in neighbour countries newspapers.

All those images of Estonia in foreign countries newspapers should have the great importance for us, cause thanks to the newspapers' large circulation, published articles and impressive readership the accomplishments and performances of Estonians are able to go to the world. Through this, the world has opened itself to Estonia and Estonia has become more transparent to the world.

Kirjandus

Berelson, B. (1952). *Content Analysis in Communication Research*. Glencoe: The Free Press Publishers.

Berger, A. A. (1998). *Media Research Techniques*. Second Edition. California: SAGE Publications.

Bolin, G. & M. Hammer & F-M. Kirsch & W. Szrubka (toim.). *The Challenge of the Baltic Sea Region. Culture Ecosystems, Democracy*. Söderton University College, 75-85.

Centre d'Information sur les Media (2005). *Introduction aux etudes Presse*. <http://www.cim.be>. Vaadatud 12. märtsil 2006.

Charles, A. (toim.). 2005. *EU Enlargement – one year on*. Tallinn: Audentes University & British Council, 5- 11.

De Bens, E. (1997). *De pers in België: het verhaal van de Belgische dagbladpers*. Tielt: Lanoo.

Galtung, J & M.H. Ruge (1970). *The structure of Foreign News. Media Sociology: a reader*. London: Constable, 258- 298.

Fairclough, N. (2003). *Analysing Discourse. Textual analysis for social research*. London: Routledge.

Kaljulaid, I. (2003). Eestlaste ja leedulaste stereotüüpsed ettekujutused iseendast ja üksteisest. Bakalaureusetöö. Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond, Tartu Ülikool, Tartu.

Kalmus, V. & M. Lauristin & P. Pruulmann-Vengerfeldt (toim.) (2004). *Eesti elavik 21.sajandi algul. Ülevaade uurimuse Mina. Maailm. Meedia tulemustest*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Kase, K. (2005). *Välisilm Postimehes 2003-2004*. Bakalaureusetöö. Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond, Tartu Ülikool, Tartu.

Kasekamp, A. *The Estonian Foreign Policy 2005. Yearbook*. Tallinn: The Estonian Foreign Policy Institute, 63-85.

Kolga, V. (1999). Sterotüüpidest. <http://www.tlu.ee/teadus>. Vaadatud 16. märtsil 2006

La politique étrangère de l'Estonie 2002. Eesti Välisministeerium. Pressi- ja infoosakond. Tallinn 2003.

La politique étrangère de l'Estonie 2005. Eesti Välisministeerium. Pressi- ja infoosakond. Tallinn 2005.

- Lauk, E.** (1995) *Algteadmisi teadustööst*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus
- Leerssen, J.** (2005). *National Identity and National Stereotype. Images*. <http://www.cf.hum.uva.nl/images>. Vaadatud 12. märtsil 2006.
- Ministère des Affaires Étrangères des République Française (2005).** *Place et influence des médias*. http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/france_829. Vaadatud 11. märtsil 2006.
- McQuail, D.** (2000). *Massikommunikatsiooni teooria*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus
- Pilk Peeglisse 2004**, Eesti Välisministeerium, Pressi- ja Infoosakond, Meediabüroo, Tallinn 2005, kättesaadav ka EV Välisministeeriumi koduleheküljel www.vm.ee.
- Pilk Peeglisse 2003**, Eesti Välisministeerium, Pressi- ja infoosakond, Meediabüroo, Tallinn 2004, kättesaadav ka EV Välisministeeriumi koduleheküljel www.vm.ee.
- Pullerits, P.** (1997). *Ajakirjanduse põhižanrid*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Quick, A.C.** (2003). *World Press Encyclopedia: a survey of press systems worldwide*. Second Edition. USA: Gale Group.
- Ruutsoo, R. & A. Kirch.** (1998). *Eesti Euroopa Liidu lävepakul*. Tallinn: Teaduste Akadeemia Kirjastus.
- Rutšeikov, D.** (2005). *Eesti, Saksa ja Briti kvaliteetlehtede geograafiline horisont 2004-2005*. Bakalaureusetöö. Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond, Tartu Ülikool, Tartu.
- Shiffrin, D & D. Tannen & H.E. Hamilton.** (2001). *The Handbook of Discourse Analysis*. USA: Blackwell.
- Sipilä, K.** (2005). *Eesti pilt Helsingin Sanomates aastatel 1999 ja 2002*. Bakalaureusetöö. Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond, Tartu Ülikool, Tartu.
- Tamme, M.** (2004/11). *Usutlus Antoine Chalviniga*. Looming, 2004, 11, 1720- 1727.
- The Ketupa Project.** *Le Monde and Le Temps*. <http://www.ketupa.net>. Vaadatud 12. märts 2006.
- Vaino, K.** (2004). *Eesti temaatika Rootsi ajalehtedes aastatel 1995-1997 ja 2002 - 2003*. Magistratöö. Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond, Tartu Ülikool, Tartu.
- Valk, A.** (toim.). 2002. *Eesti ja eestlased võrdlevas perspektiivis. Kultuuridevahelisi uurimusi 20. sajandi lõpust*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 87- 113.
- Valk, A & Realo, A.** (2004). *Eestlased teiste rahvuste peeglis*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Vihalemm, P.** (1999) *Changing Baltic Space: Estonia and its Neighbours*. Journal of Baltic Studies. Fall 1999: 250- 269.

Vihalemm, P. (2006). *Media and Spatial Reorientation in the New Europe: The Baltic Case*. European Societies 3/2006.

Wimmer, R.D. & Dominick, J.R. (1991). *Mass Media Research – An introduction*. Wadsworth Publishing Company.

Wood, L. (2000) *Doing Discourse Analysis: Methods for studying action in talk and text*. USA: Sage Publications.

.

Lisa

Kontentanalüüsi kodeerimisjuhend:

Eesti pilt Belgia ja Prantsuse päevalehtedes 2002 - 2005

Valim: Eesti ja eestlased

Analüüsiühikuks on üks artikkel

1. Artikli kood

2. Väljaandja kood

2.1 *Le Monde*

2.2 *Le Figaro*

2.3 *Le Soir*

2.4 *La Libre*

3. Ilmumise kuupäev

4. Loo pealkiri

5. Loo autor

6. Teksti liik

1. uudis

2. laiendatud uudis, infolugu

3. intervjuu

4. arvamus

5. olemuslugu

6. reportaaž

7. analüütiline artikkel

8. retsensioon, arvustus, teoste tutvustus

7. Teemavaldkonnad

1. Siseriiklikud poliitilised sündmused

1.1. Poliitikute tegevus

1.2. Valitsuse tegevus

1.3. Parlamendivalimised

1.4. Muu

2. Välispoliitilised sündmused, rahvusvahelised suhted

2.1. Eesti – EL, enne laienemist

2.2. Eesti – EL, pärast laienemist

2.3. Eesti - Belgia suhted

2.2. Eesti – Prantsusmaa suhted

2.3. Eesti - Vene suhted

2.4. Muu

3. Majandus,

3.1. Siseriiklik majandus

- 3.2. Rahvusvaheline majandus
- 3.3. Tehnoloogia areng, internet
- 3.4. Kaubandus
- 3.5. Muu

- 4. Kultuur
- 4.1. Kultuurisündmus, arvustus
- 4.2. Muusika
- 4.3. Kirjandus
- 4.4. Haridus
- 4.5. Kultuuriauhinnad
- 4.6. Muu

5. Sport

6. Rahvusvähemused

7. Ajalugu, ajaloolised võidud

- 8. Eesti elu
- 8.1. Vaatamisväärsused, turism
- 8.2. Keskkond, loodus
- 8.3. Sotsiaalsfäär
- 8.4. Narkootikumid, salakaubandus

8. Väärtustatus

- 1. Suur pealkiri
- 2. Foto
- 3. Teabegraafika
- 4. Rubriik
- 5. Viit esiküljel
- 6. Vahepealkirjad
- 7. Raam loo ümber
- 8. Muu

9. Pealkiri

- 1. Positiivne
- 2. Negatiivne
- 3. Neutraalne
- 4. Irooniline
- 5. Kriitiline
- 6. Kõmuline

10. Kogu teksti emotsionaalne varjund

- 1. Positiivne
- 2. Negatiivne
- 3. Neutraalne
- 4. Irooniline
- 5. Kriitiline
- 6. Kõmuline

